

RECETE

NÜKLEER SAVAŞIN ÖNLENMESİ İÇİN HEKİMLER DERNEĞİ'NİN YAYIN ORGANI • EYLÜL 1989 • SAYI 15 • FİYATI 2000.- TL.

NÜSHED ve Altındağ Belediyesi'nin İşbirliğiyle Ankara'da "Barışa Katkı Konferansı" Düzenlendi.

BAŞKENTTE BARIŞ ŞÖLENİ

- **5-9 Ağustos günleri Ankara, Barış ve Silahsızlanma konularına ilişkin çok yönlü etkinliklere sahne oldu.**

Hiroşima ve Nagazaki'ye atom bombası atılışının 44. yıldönümü dolayısıyla, 5-9 Ağustos günleri Ankara'da, NÜSHED ve Altındağ Belediyesi'nin işbirliğiyle, çok yönlü "barış etkinlikleri" düzenlendi. "Barışa Katkı" adıyla düzenlenen etkinlikler içinde, panelden konferansa, uçurtma şenliğinden karikatür sergisine, slayt ve video bant gösteriminden dinletiyeye uzanan çok zengin bir izlenim yer aldı. Bu arada, Aydınlikevler semtinde yeni açılan bir parka da, yine barış etkinlikleri çerçevesinde, bir süre önce yitirdiğimiz *Hasan Esat Işık*'in adı verildi.

"Barışa Katkı Konferansı", NÜSHED ve Altındağ Belediyesi temsilcilerinin 5 Ağustos günü düzenledikleri "ortak basın top-

lantısı" ile açıldı. NÜSHED Başkanı Prof. Dr. *Leziz Onaran* ve Altındağ Belediye Başkanı *Ali Rıza Koç* imzasıyla yapılan "ortak açıklama"da, "Günümüzde barış olgusunun, savaşın karştı olmasının yanı sıra, aynı zamanda demokrasinin, toplumsal ve ekonomik gelişmenin, refahın artırılması ve hakça paylaşılmasının da önkoşullarından biri olduğu" vurgulanarak özetle şöyle denildi:

"İnsanlığın savaşızsız bir dünyada yaşamını sürdürebilmesi için son yıllarda verilen mücadele, ideolojik ve partisel yaklaşımları aşmıştır. Geçen yıl Sovyetler Birliği ile ABD arasında, orta menzilli nükleer füzelerin yok edilmesi için yapılan anlaşma, insanlık adına önemli bir adımdır. Ancak, bu anlaşma ile yetinmemek gerekir. Çünkü, şu anda bile dünyamızı onlarca kez yok edecek güçte bir nükleer kâbusun üzerinde oturmaktayız. Stoklandığı bilinen nükleer bomba ya da başlık sayısı 50 bin dolayındadır. INF Anlaşması, bunların yalnızca yüzde 4'ünün yok edilmesini kapsamaktadır. Şu anda dünyanın dört bir yanında yükseltilen 'Nükleer silahlar yok edilsin / Nükleer denemeler yasaklansın' ilkesel yaklaşımını benimliyor; halkımızı, aydınlarımızı ve ayırmsız tüm siyasal odakları, barışa katkıda bulunmaya çağırıyoruz." ("Ortak Açıklama"nın tam metnini, Orta Sayfa'larımızda okuyabilirsiniz.)

"Barışa Katkı Konferansı"nın ilk günü, Altındağ Belediyesi'nin Ulus'taki Kültür Merkezi'nde "Barış ve Sağlık" konulu bir karikatür ve fotoğraf sergisi açıldı. "Hiroşima ve Nagazaki Konuşuyor" adını taşıyan video bant gösteriminden sonra, aynı yerde Altındağ Belediyesi'nce bir kokteyl verildi.

Kokteyilde, NÜSHED ve Altındağ Belediyesi yöneticilerinin yanı sıra, Sosyalist Parti Genel Başkanı *Ferit İlsever*, İnsan Hakları Derneği Genel Başkanı *Av. Nevzat Helvacı*, EĞİT-DER Genel Başkanı *Feyzullah Ertuğrul*, Türk Dış Hekimleri Birliği Genel Sekreteri *Eser Cilasan*, Türk Hemşireler Derneği Genel Başkanı *Lalezar Mürşitpınar*, Dil Derneği Başkanı Prof. Dr. *Cevat Geray*, Ankara Milletvekilleri *Kâmil Aeoğulları* ve *Ömer Çiftçi*, eski milletvekillerinden *Köy-Koop Genel Başkanı Nedim Tarhan*, Altındağ Belediye Meclisi üyeleri ve çok sayıda gazeteci hazır bulundu.

- **HIROŞİMA GÜNÜ**

Konferansın 6 Ağustos'a rastlayan ikinci günü, "Hiroşima Günü" olarak düzenlendi.

Program gereğince Altındağ Belediye Başkanı *Ali Rıza Koç*, Belediye Başkan Yardımcısı *Halil Vural* ve NÜSHED Genel Sekreteri Dr. *Ferruh Yavuz*, 44 yıl önce Japonya'da yaşanan felaketin yol açtığı yıkım üzerinde durarak, "Kitlemel kırım araçlarından arındırılmış bir dünyanın düş olmaktan kurtarılması gerektiğini" vurguladılar. Konuşmacılar, kalıcı ve sürekli bir barışın, emekçilerin yararına olduğunu da belirttiler.

Dr. *Derman Boztok*'un sunduğu "Hiroşima ve Nagazaki'den Günümüze" adlı slayt gösteriminden sonra, "Güncel Gelişmelerin Işığında Barış, Silahsızlanma ve Demokrasi" paneline geçildi. Barış Derneği davasından yargılanan *Köy-Koop Genel Başkanı Nedim Tarhan*'ın yönettiği panele, NÜSHED Başkan Yardımcısı Dr. *Özen Aşut*, uluslararası ilişkiler uzmanı Dr. *Haluk Gerger*, Emekli Kurmay Albay *Suñhi Karaman*, Prof. Dr. *Hasan Köni*, gazeteci-yazar *Ahmet Kahraman* ile *Abdurrahman Dilipak* konuşmacı olarak katıldılar. Silahlanma yarışının dünyayı topyekün bir yıkıma götüreceği noktasında birleşen konuşmacılar, "barıştan başka seçenek olmadığını" vurguladılar.

Panelden sonra *Ankara Kalesi*'nin yamaçlarında, "Gökler savaş araçlarıyla değil uçurtma ve balonlarla dolsun" belgisi altında bir "Uçurtma şenliği" düzenlendi.

- **HASAN ESAT IŞIK PARKI**

"Barışa Katkı Konferansı"nın üçüncü günü, bir süre önce yitirdiğimiz değerli devlet adamı ve diplomat *Hasan Esat Işık*'in anısına adandı. Altındağ Belediyesi'nce Aydınlikevler, Çağdaş Sokağı, 3. Durak'ta yeni yaptırılan parka, törenle "Hasan Esat Işık" adı verildi. Semt halkının büyük bir ilgi gösterdiği *Hasan Esat Işık Parkı*'nin açılışına

(Sonu 15. Sayfada)

BAŞYAZI

İLK GENEL KURULUMUZA DOĞRU

Prof. Dr. **Leziz ONARAN**

Çağlar, tarihten önce ya da tarih döneminde, içerdikleri olaylarla adlandırılır. İlk çağlar, insan ömrüne göre kavranılması güç bir yaşlıkta, milyonlarca milyonlarca yıl sürüyordu. Bu süre, insan cinsinin yaratılışından sonra gittikçe kısaldı. Tarih döneminde, yüzyıllarla ölçülen boyutlara indi. Yüzyılımız ise, onyıllar süren, ayrı adlandırılmalara geçecek, "çağ" özelliği gösteren dönemlere bölünebilir. Sanki zaman ivme kazandı...

Ne var ki dünyamız, daha doğrusu insanlar, bu çağ değişimlerine hep birlikte katılmadılar, katılmadılar. Antropologlara göre, günümüzde hemen her çağa uyan gruplar yaşamakta.

Önceleri siyasal coğrafya, ayrımlarda etkili oluyordu. Ama iletişim ve ulaşım olanaklarıyla, bugün düşünceler, duygu-

(Sonu 15. Sayfada)

BU SAYIDA

- Dünya Barış Gününü Kutladık
- NÜSHED'in İmza Kampanyası
- Barışa Katkı Konferansı
- Ek Nükleer Yükümlülük ve Sonuçları
- IPPNW'den
- Dünyadan

Yeni Döneme Girenken...

Dergimizin bu sayısı elinize ulaştığında, büyük bir olasılıkla, NÜSHED'in 1. Olağan Genel Kurul'u Ankara'da toplanmış olacak. Üç yıla yakın bir süreden beri kuruluş formaliteleri sonuçlandırılmayarak tüzüğü onaylanmayan Derneğimiz, böylece yeni yönetim organlarını seçme olanağını bulacak. Gene Kurul Toplantısı'nın, NÜSHED'e yeni bir hız ve ivme kazandıracığından kuşku duymuyoruz. Bu, aynı zamanda, 12 Eylül sonrasında "ilk ve tek barış örgütü"nü Genel Kurulu olduğu için de önem taşıyor. Ulusal ve uluslararası barış güçleri, NÜSHED'in tüm güçlükleri ve engellemeleri aşarak ilk genel kurulunu toplayabilme aşamasına gelmiş olmasından büyük sevinç duyuyor.

Agustos ayı, dünyada ilk nükleer bombanın patlatıldığı bir tarihsel olayı bağrında taşıyor. Trajik olayın yıldönümünde NÜSHED ve Altındağ Belediyesi'nin Ankara'da gerçekleştirdikleri 5 günlük "Barışa Katkı Konferansı", dergimizin bu sayısında haklı bir ağırlık taşıyor. Günlük basın, "Cumhurbaşkanlığı Seçimi" kulisinden başını kaldırıp görmek istemediği bu önemli etkinliğin çeşitli yönlerini veren 4 sayfalık "özel bölüm", söz konusu ilgisizliğin sonuçlarını da bir ölçüde gidermeyi amaçlıyor.

Dergimize, çeşitli cezaevlerinden yayın istekleri ulaşıyor. Olanaklar ölçüsünde bu istekleri karşılamaya çalışıyoruz. Ancak, kimi cezaevlerine gönderilen dergilerin, keyfi bir tutumla engellendiğini ya da geri çevrildiğini üzüntüyle görüyoruz. Sayıları çok az olmakla birlikte, "yasakçı" cezaevi yöneticilerine, bu davranışlarının yasadışı olduğunu anımsatmak istiyoruz. Aşağıda sunduğumuz "İADE" belgeleri, yasakçı tutumun tipik örneklerini oluşturuyor. Kırşehir E Tipi Cezaevi'nde, ayrı koşullardaki Nihat Boğan ve Ergün Bay adına gönderilen "Son Reçete" dergileri, "İade notu"ndan anlaşılacağına göre, "Cezaevi Müdürlüğü'nün 1765 sayılı yazısıyla kabul edilmiyor."

"Çağ atlayan Türkiye'de, böylesi çağdışı yaklaşımların artık yeri olmaması gerektiğini düşünüyoruz.

Aralık ayında buluşmak dileğiyle, barışa doğru...

SON REÇETE

SON REÇETE - EYLÜL 1989

Dr. Cüneyt Başbuğ'dan Mektup...

Değerli Arkadaşlar,

Bağımsız mahkemelerde yargılanmaktan hiçbir çekincesi olmadığı halde, Barış Derneği yöneticisi olduğundan hakkında verilen tutuklama kararı sonrasında, dönemin özelliklerinden dolayı yurtdışına çıkmak zorunda kalmış bir meslektaşınızım. 1982 yılından bu yana Fransa'da politik mülteci olarak yaşamaktayım. Kuruluşunuzdan bu yana çalışmalarınızı çok yakından izliyorum.

Sizler ve son yıllarda sayıları hızla artan insan hakları ve barış taraftarı örgüt ve kişiler, bana ülkeye dönmenin koşullarının olgunlaştığını gösterdi. Ayrıca, henüz askerlik yapmamış olmam, bir işimin olmaması da ülkeye dönme kararımında önemli rol oynadı. Bu nedenlerden ötürü, 4 Temmuz 1989 günü İstanbul'a geliyorum. Dileğim, çok kısa zamanda dünya barışı için yürütmekte olduğunuz çalışmalarda yer

aima olanak ve hakkına sahip olabilmektir.

Dönüşümü haber verdiğim kişi ve kuruluşlar arasında sizlerin de bulunmasını istedim. Gerektiğinde desteğinizi esirgemeyeceğinizi umar, çalışmalarınızda başarılar dilerim.

12 Haziran 1989

Dr. Cüneyt BAŞBUĞ / PARIS

DERGİNİN NOTU: Sayın meslektaşımızın Paris'ten gönderdiği mektup, ne yazık ki kendisi yurda dönüp tutuklandıktan sonra elimize geçti. Mektubun yanısı o günlerde Sağlıkçılar Cezaevi'ne gönderildi. Ancak, Sayın Dr. Başbuğ 4 Eylül'de tahliye edildiğinden, büyük bir olasılıkla mektubumuzu alamadı. Kendisine "hoş geldiniz ve geçmiş olsun" diyoruz. Bu arada, kendisi gibi Fransa'dan yurda dönen siyasal göçmenlerden Dr. Tarık Ziya Ekinci'nin de bir yazısından dolayı İstanbul Sağlıkçılar Cezaevi'nde tutuklu bulunduğunu okurlarımıza duyurmak istiyoruz. Sayın Dr. Ekinci'nin de bir an önce özgürlüğüne kavuşmasını diliyoruz.

Cezaevinde 1 Eylül

Sayın Leziz Onaran.

Göndermiş olduğunuz "Son Reçete"nin Haziran '89 sayısını aldım. İlginize çok teşekkür ederim.

Bugün 1 Eylül, Dünya Barış Günü. Tüm dünyada bu günün, önemine uygun biçimde kutlanacağına inanıyorum. Ülkemizde ise, geçmiş yıllarda olduğu gibi, TRT'de birkaç sözcükle geçiştirilecek, yazılı basında ise birkaç satırla anılacak. Ancak, tüm bunlara karşın, 1 Eylül Dünya Barış Günü, savaşa-şiddete karşı çıkan ilerici-yurtseverler tarafından çeşitli etkinliklerle, coşkuya kutlanacaktır.

12 Eylül'ün cezaevlerine doldurduğu biz siyasi hükümlü ve tutuklular, 1 Eylül'lerde elimizden geleni yaptık, yapacağız da... Dileğim, tüm insanların savaşız-şiddetsiz, sömürsüz bir dünyada kardeşçe yaşamalarıdır.

Ekrem ERTİK / CEYHAN
(Özel Tıp Cezaevi, C-4 Koğuş)

Kampanyaya 1500 imza

Sayın NÜSHED Yöneticilerine,

ADIMLAR gazetesi Kadıköy Temsilciliği Barış ve Çevre Komisyonu olarak, yürütmekte olduğunuz imza kampanyasını destekliyoruz. Bölgede yürüttüğümüz kampanya sonucu topladığımız 1.500'e yakın imzayı, değerlendirilmesi dileğiyle gönderiyoruz.

Barış ve silahsızlanma yolunda gösterdiğiniz çabaları destekliyor, bundan sonraki çalışmalarınızda da yardımcı olmak istiyoruz.

Dostluk ve dayanışma dileklerimizle...

ADIMLAR Kadıköy Temsilciliği
Barış ve Çevre Komisyonu

"Hiroşima'lar Olmasın!"

NÜSHED'in çalışmalarını takdirle karşılıyor, bu yönde atılan adımları destekliyorum. Derneğinizi'n üyesi olmak ve çalışmalara katılmak, çağdaş düşünen her insanın görevidir.

Çalışmalarınızda başarılar dilerim. "Hiroşima'lar Olmasın!"

Ecz. Mehmet ALTUN /
Bayrampaşa - İSTANBUL

Derginiz aydınlatıcı

Tarafıma gönderdiğiniz "Son Reçete"yi aldım. Derginizi ilk defa okuyunca, gerçekten yararlı, uyarıcı ve aydınlatıcı bilgilerle dolu olduğunu gördüm. Dileğim, olanaklarınız ölçüsünde sayfa sayısını artırarak, bizlerin de bu konularda söyleyeceklerine yer vermeniz.

Uğraşınızda başarılar diler, emeği geçen tüm dostlara candan selamlarını iletirim. Esen kalın.

Hayati AKBAŞ /
Parmaklıtürbe - KASTAMONU

SON REÇETE

LAST PRESCRIPTION

NÜKLEER SAVAŞIN ÖNLENMESİ İÇİN HEKİMLER

DERNEĞİNİN ÜÇ AYLIK YAYIN ORGANI

NÜSHED : Yönetim Kurulu Adına
Sahibi : Prof. Dr. Leziz ONARAN
Sorumlu Yönetmen : Dr. Süha ALPAY
Yayın Yönetmeni : Dr. Özen AŞUT
Adres : Necatibey Cad. 27/11 Tel: (4) 229 73 47
Grafik - Baskı : Erk Yayıncılık Tel: (4) 231 41 97
Abone Koşulu : Yıllık 10.000 TL.
Hesap No : T.C. Ziraat Bankası
Necatibey Şb. 3044/38

BULLETIN OF THE ASSOCIATION
OF PHYSICIANS FOR THE
PREVENTION OF NUCLEAR WAR
(IN TURKEY)

DÜNYA BARIŞ GÜNÜ'NÜ KUTLADIK

● Prof. Dr. Leziz Onaran, sorumlu kişileri "savaş kışkırtıcısı yaklaşımlardan kaçınmaya" çağırdı.

"Dünya Barış Günü", ülkemizde çeşitli etkinliklerle kutlandı. 1 Eylül günü Ankara'da "Barış Çanı"nın çalınmasıyla başlayan kutlamalar, gece Şehir Hipodromu'nda Anakent Belediyesi'nin düzenlediği görkemli "Zülfü Livaneli Konseri"yle doruğa yükseldi. 50 bin dolayında dinleyicinin doldurduğu Hipodrom'da barış ve özgürlük türkülerini seslendiren Zülfü Livaneli, Başkentlilere unutamayacakları bir gece geçirtti.

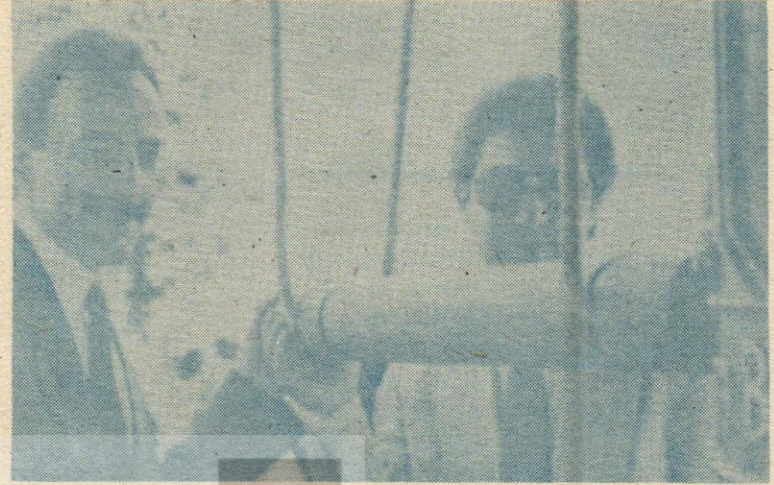
NÜSHED Yönetim Kurulu da Livaneli'nin Barış Konseri'ne aktif biçimde katıldı. Hipodrom'da masa kurarak "Nükleer Silahlanmaya Son" çağrısını imzaya açan NÜSHED yöneticileri, halktan büyük ilgi gördüler. Bu arada konser başlamadan önce, NÜSHED'in yayın organı "SON REÇETE" dergisiyle, yeni çıkan NÜSHED rozetinin de satışı yapıldı.

● LEZİZ ONARAN'IN 1 EYLÜL ÇAĞRISI

Öte yandan, NÜSHED Genel Başkanı Prof. Dr. Leziz Onaran, 1 Eylül Dünya Barış Günü dolayısıyla bir çağrı yayımladı. "Tüm sorumlu kişileri, savaş kışkırtıcısı yaklaşımlardan kaçınmaya çağırın" Leziz Onaran, mesajında şu görüşlere yer verdi:

"Bu yıl, 1 Eylül Dünya Barış Günü'nde, Almanya'nın Polonya'yı işgali ile başlayan ve sonuçta 40 milyon kişinin ölümüne yol açan İkinci Dünya Savaşı'nın 50. yılını

● NÜSHED,
1 Eylül'deki
Zülfü Livaneli
Konserine
aktif biçimde
katıldı.

BARIŞ ÇANI: Ankara Anakent Belediye Başkanı Murat Karayalçın ile Zülfü Livaneli, 1 Eylül'de Ankara'da "Barış Çanı"nı birlikte çaldıktan sonra şöyle dediler: "Çanlar, duyması gerekenler için çalıyor".

anıyoruz. Son Dünya Savaşı 6 yıl sürmüş ve yeryüzünün ilk nükleer patlaması ile noktalananmıştı.

İkinci Dünya Savaşı sonrasında, nükleer silahlanma yarışı alabildiğine tırmandırılmış, yerel savaşlar sürmüştür. Olası bir nükleer savaşın sonuçları ise, İkinci Dünya Savaşı ile kıyaslanamayacak ölçüde korkunç, büyük olasılıkla da insanlığın ve yarattığı her şeyin sonu olacaktır. Çünkü bugün yeryüzünde, bir milyon Hiroşima eşdeğerinde nükleer güç bulunmaktadır.

İkinci Dünya Savaşı'nın 50. yıldönü-

münde, tüm dünya ülkeleri gibi, ülkemizde de insanlığın geleceğinden kaygı duyanlar hızla artmaktadır. Yeni savaşların, yeni yıkımların önlenmesinin tek güvencesi de insanların barışa sarılmasıdır. Yerel ya da bölgesel olsun, tüm savaşlar, insanlığa yıkım ve acı getiriyor.

İkinci Dünya Savaşı'nın 50. yıldönümünde, insan yaşamını meslek edinmiş hekim ve sağlıkçıların temsilcisi olarak, tüm sorumlu kişileri, savaş kışkırtıcısı yaklaşımlardan kaçınmaya ve barışı savunmaya çağırıyoruz....□

NÜSHED ROZETİ

SATIŞA ÇIKTI

Nükleer Savaşın Önlenmesi İçin Hekimler Derneği / NÜSHED'in rozeti, 1 Eylül Dünya-Barış Günü'nde satışa çıkarıldı.

NÜSHED ambleminin "barış mavisi" bir zeminde işlenişle hazırlanan rozetimiz 2 bin liraya satılıyor. Rozetin fiyatı, sağlıkçılar dışındaki barış yanlılarının da kolaylıkla edinebilmeleri için son derece düşük tutuldu. İlgi duyanlar, NÜSHED rozetini, Necatibey Cad. 27/11, Sıhhiye - ANKARA adresindeki Genel Merkez'imizden ve kendi yörelerindeki Temsilciler'imizden sağlayabilirler. □

KÜÇÜKÇEKMECE BELEDİYESİ'NE NÜSHED'DEN YARDIM ÖNERİSİ

21 Ağustos 1989 günlü HÜRRİYET gazetesinde çıkan, "İki Yılda Radyasyon Kuşkulu 107 Ölüm" başlıklı haber üzerine, NÜSHED Yönetim Kurulu, Küçükçekmece Belediyesi'ne yardım önerisinde bulundu. Söz konusu gazete haberinde, Küçükçekmece Belediyesi'nin, Nükleer Araştırma Merkezi'nin etki alanına giren bölgelerde yaptırdığı bir araştırmanın sonuçlarına yer verilerek, iki yılda 107 kişinin akciğer kanseri ve lösemi gibi radyasyon kaynaklı hastalıklardan öldüğü, ayrıca 16 kadının erken doğum yaptığı, 23 bebeğin de bir yaşına gelmeden yaşamlarını yitirdiği belirtilmişti.

NÜSHED Yönetim Kurulu'nun olayı

değerlendirmesinden sonra Küçükçekmece Belediye Başkanı Ertuğrul Tığlay'a bir mektupla Başkanın Genel Başkan Yardımcısı Dr. Özen Aşut, konunun daha ayrıntılı araştırılabilmesi için eldeki verilerin kendilerine gönderilmesini istedi.

Dr. Özen Aşut, 28 Ağustos 1989 günlü yardım önerisinde özetle şöyle dedi:

"Elinizdeki verileri ve araştırmanızın ayrıntılarını Dergimiz'e iletirseniz, üniversitelere ve diğer bilimsel kuruluşlara başvuracağız. Konuya ilginiz ve çalışmalarınız için teşekkür ederken, her zaman yardımlaşmaya hazır olduğumuzu belirtmek isteriz". □

NÜSHED'İN İMZA KAMPANYASI SONA ERDİ

● Her meslekten binlerce insan, NÜSHED'in başlattığı "Nükleer Silahlanmaya Son" çağrısını imzaladı.

NÜSHED'in bir süre önce nükleer silahlara karşı başlattığı imza kampanyası, 1 Eylül Dünya Barış Günü'nde sona erdi. Hekimlerin ve sağlık emekçilerinin yanı sıra, çeşitli mesleklerden binlerce insanın imzaladığı çağrıda, "Dünyada nükleer silahlanma yarışını kışkırtan, çevresel yıkıma yol açan nükleer denemelerin hemen durdurulması ve nükleer silahlanmaya harcanan paraların sağlık, eğitim, konut, beslenme, kültürel etkinlikler gibi temel insan gereksinimlerine ayrılması" istendi.

Edinilen bilgiye göre, bugüne değin NÜSHED yönetimine 15 binin üzerinde imza gönderildi. NÜSHED Genel Başkanı Prof. Dr. Leziz Onaran, bu imzaların, kısa sürede ulaşılabilen çok sınırlı bir çevrede ve kendiliğinden sağlandığını, gerçekte bu kampanyayı destekleyenlerin sayısının, toplanan imzaların çok üzerinde olduğunu söyledi.

"SON REÇETE" dergisine en son ulaşan imzalarından bazıları şunlar:

Mustafa Ekmekçi (gazeteci-yazar), Nevzat Çelik (ozan), Reha İsvan (eğitimci-yazar), Bilge Karasu (yazar), İcen Börtüçene (plancı-araştırmacı), Feyzullah Ertuğrul (Eğit-Der Genel Başkanı), İbrahim Yetkin (Ziraatçılar Derneği Başkanı), Osman Özgüven (Dikili Belediye Başkanı), Atilla Aşut (gazeteci-yazar), Akın Birdağ (İnsan Hakları Derneği Genel Sekreteri), Dr. Alpaslan Berktaş (İnsan Hakları Derneği İzmir Şubesi Başkanı),

● TEYZE, AMCA BİR İMZA VER! Çevre günü etkinlikleri sırasında, NÜSHED yöneticileri, belediye yöneticilerinden "Nükleer silahlara karşı" imza topluyor.

Çalışıyorum kapınızı
Teyze, amca, bir imza ver.
Çocuklar öldürülmesin
Şeker de yiyebilsinler.

NAZIM HİKMET

Prof. Dr. İlhan Günalp (AÜTF Öğretim Üyesi), Mustafa Gazalçı (eski parlamenter), Doç. Dr. Gürhan Fişek (Türk Tabipleri Birliği Merkez Konseyi Üyesi), Dr. A. Selam Yüksel (Diyarbakır Tabip Odası Başkanı), Veysel Öngören (ozan), Özcan Kesgeç (sendikacı), Vedat Baranoğlu (hukukçu), Tolga Çandar (müzişyen), Ali Taygun (tiyatroc-

yazar), İlhan Alkan (eğitimci-yayıncı), Tahsin Usluoğlu (iktisatçı), Bahri Belen (avukat), Oktay Ekinci (Türkiye Mimarlar Odası 2. Başkanı), Fadıl Kocagöz (araştırmacı-yazar), Özcan Özgür (gazeteci), Atilla Tanılkan (yayıncı), Ayhan Dümen (sendikacı), Muharrem İkitimur (sendikacı), Çetin Alpdündar (sendikacı). □

NÜSHED Genel Sekreteri Dr. Ferruh Yavuz, Dikili'de Düzenlenen Panelde Konuştu:

"DÜNYA TEKTİR VE HEPİMİZİNDİR"

NÜSHED Genel Sekreteri Dr. Ferruh Yavuz, Dikili Festivali etkinlikleri çerçevesinde 30 Temmuz 1989 günü düzenlenen "Ege'de Barış İçin Halklarla El Ele" paneline katılarak bir konuşma yaptı. 21. yüzyıla doğru yol almakla olan dünyamızda, son yıllarda "uluslararasılaşma"nın çok belirgin bir nitelik kazandığını vurgulayan Dr. Yavuz, konuşmasını şöyle sürdürdü:

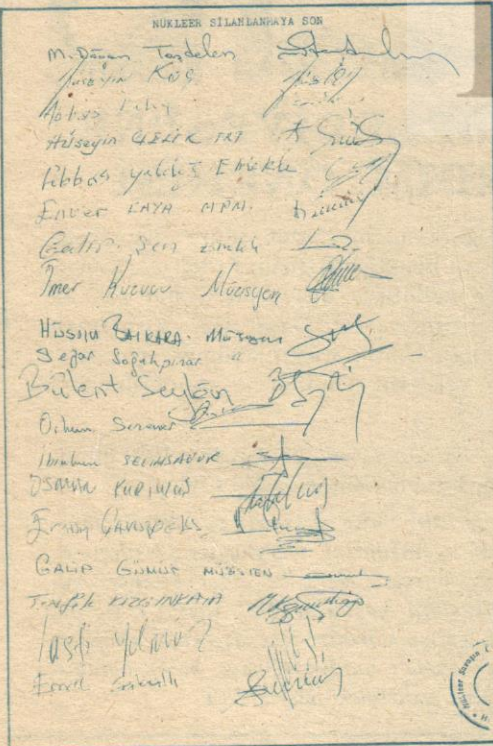
"İnsanlar artık yeni bir düşünce tarzı doğrultusunda, nükleer silahlara karşı barış, demokrasi, insan hakları ve çevre korumacılığı gibi global konularda, din, dil, cins, ırk, siyaset farkı gözetmeden bir araya gelebilme; etkin mücadele yöntemleriyle, yöneticileri, insanlık için doğru olanı yapmaya zorlamaktadırlar. Çünkü, dünya tektir ve hepimizindir."

NÜSHED Genel Sekreteri daha sonra, uluslararası dayanışmanın önemini belirterek şunları

söyledi:

"İnsanların nükleer silahlarla bir arada olmayacağını söyleyen Derneğimiz'in tüzüğünü onaylamamak için 29 ay direnenlere karşı ABD'den Avustralya'ya kadar, barış ve yumuşama için savaşan halkların örgütlü güçleri, ülkemize kadar gelerek, bize her zaman şükranla anımsayacağımız büyük destek verdiler."

İçinde bulunduğumuz Akdeniz Bölgesi, dünyanın en militarize bölgesidir. Burada bulunan 200 ABD üssü ve 6. Filo, dünya barışını tehdit etmektedir. Bu üslerdeki radarların yaydıkları kısa dalga ışınlar, insan sağlığı üzerinde olumsuz etkiler yaratıyor. Ayrıca, üslerdeki nükleer silahlar radon gazı yaymaktadır. Radon gazı, radyoaktif bir gazdır. Bu üsler, fiziksel varlıklarıyla da düşmanlık yaratmaktadır. Ülkemizdeki antidemokratik uygulamalarda da bu üslerin varlığı etkili olmuştur." □

MUĞLA'DA "HIROŞİMALAR OLMASIN" PANELİ

● İnsan Hakları Derneği'nin düzenlediği panele, Yönetim Kurulu üyemiz Dr. Eşref Önder ile Muğla Temsilcimiz Dr. Bedriye Gürkan da konuşmacı olarak katıldılar.

Hiroşima'ya atom bombası atılışının 44. yıldönümü dolayısıyla, 6 Ağustos günü Muğla'da "Hiroşimalar Olmasın" paneli yapıldı. İnsan Hakları Derneği Muğla Şubesi'nce düzenlenen panele, İHD Başkanı Sabahat Aykın, Türkiye Mimarlar Odası 2. Başkanı Oktay Ekinci, gazeteci-yazar Oktay Akbal'ın yanı sıra, Yönetim Kurulu üyemiz Dr. Eşref Önder ile Muğla Temsilcimiz Dr. Bedriye Gürkan da konuşmacı olarak katıldılar. "Hiroşimalar Olmasın" adlı kitabın yazarı olan Oktay Akbal, aynı adı taşıyan panelde yaptığı konuşmada, "Dört yanımız Hiroşima oldu. Gezegenimizde bir milyon Hiroşima depo edilmiş durumda" derken, Sabahat Aykın da Cudi Dağı çevresindeki gelişmelere dikkat çekerek, "Türkiye'de kimyasal silah kullanma hazırlığı mı var?" diye sordu.

NÜSHED Muğla Temsilcisi Dr. Bedriye Gürkan da konuşmasında, nükleer silahların yalnızca savaş sonrası değil, savaş öncesi de yıkım getirdiğini vurgulayarak şöyle dedi:

"1963 yılında imzalanan Nükleer Denemelerin Sınırlandırılması Anlaşması, insanlığı barış zamanında nükleer silahlanmanın zararından koruma konusunda önemli bir adımdır. Yalnızca nükleer savaşlar değil, nükleer denemeler de radyoaktif serpintilere yol açıyor."

EŞREF ÖNDER'İN KONUŞMASI

NÜSHED Yönetim Kurulu Üyesi Dr. Eşref Önder, 6 Ağustos tarihinin, "Dünyada ilk kez bir nükleer silahın tahrip gücünün insanlar üzerinde denendiği gün" olduğunu kaydederek başladığı konuşmasında, dünya barış güçlerinin böylesi yıkımları önlemek için yıllardan beri örgütlü savaşım yürüttüğünü söyledi. Dr. Önder, sözlerini daha sonra şöyle sürdürdü:

"Ülkemizde de barıştan, ilerlemeden yana olan güçler, dünya barış hareketiyle birlikte, barış ve demokrasi savaşımında yıllar önce yerlerini almışlardır. 1950'lerde Behice Boran'ın içerisinde yer aldığı Barışseverler Cemiyeti, 1970'lerde Mahmut Dikerdem'in yönetimindeki Barış Derneği hareketi, bu oluşumun parçalarıdır. Ne yazık ki, her iki örgüt de sıkıyönetim uygulamaları içinde kapatılmış, yöneticileri çeşitli hapis cezalarına çarptırılmıştır.

1945'lerdeki uygulamalarla başlayan nükleer silahlanma hareketi bir çığ gibi büyümüş, 1980'lere gelindiğinde, dünyayı onlarca kez ortadan kaldıracabilecek bir nükleer silah birikimi sağlanmıştır. Dünyanın barut fıçısına dönmesi savaş çılgınlıklarına yetmemiş, bu kez de uzayın silahlandırılması projeleri geliştirilmeye başlanmıştır. Böylece dünyamız, adım adım nükleer bir felakete ve bunun sonucu olarak da ekolojik bir yıkıma yaklaşmıştır." □

Hiroşima ve Nagazaki'den Dünya Halklarına Çağrı

Hiroşima ve Nagazaki'ye atom bombası atılışı ve İkinci Dünya Savaşı'nın sona erişinden beri kırk yıl geçti.

A- Bombası deneyimini yaşayanların ve tüm dünya insanlarının, böyle trajedilerin asla yeniden yaşanmaması konusundaki şiddetli isteklerine karşın, Hiroşima ve Nagazaki bombalarından bir milyon kez daha yıkıcı nükleer silahlar, sürmekte olan nükleer silahlanma yarışının sonucu, depolanmış durumdadır. Nükleer silahların kullanılması, tüm insan soyunu ve uygarlığı yok edecektir; bu nedenle yasadışıdır, ahlâk dışıdır, insanlığa yönelik bir suçtur.

İnsanlar, nükleer silahlarla birlikte olmamalıdır.

Bugün tüm dünya ölçeğinde, nükleer savaşın önlenmesi için gelişmekte olan etkili etkinliklerle, nükleer silahların

yok edilmesi, insanlığın yaşayabilmesi için ivedi ve belirleyici ortak bir uluslararası görev olmuştur.

Hiroşima ve Nagazaki'yi yaşayanlarla birlikte, ve ölmüş oldukları için kendileri konuşamayanlar adına, Hiroşima ve Nagazaki'den sesleniyoruz:

- Dünyanın hiçbir yerinde, başka bir Hiroşima olmamalıdır.
- Dünyanın hiçbir yerinde, başka bir Nagazaki olmamalıdır.
- Şimdi, nükleer silahların tümüyle yasaklanması ve yok edilmesi için çağrı yapmanın tam zamanıdır. Nükleer silahların kullanılması, denenmesi, araştırılması, geliştirilmesi, yapımı, konuşlandırılması ve depolanmasının tümüyle yasaklanmasını sağlamak için hemen ve birlikte çalışmaya başlayalım. □

YORUM

PARTİLER SUSKUN, HALK DUYARLI

NATO doruğunda nesnel bir sonuç elde edilmiştir ve varılan sonuçta Federal Almanya etkili olmuştur. ABD, Almanya'nın eğilimini dikkate almak zorunda kalmıştır. Kohl'ün arkasındaki güç, Alman kamuoyudur. Derya Sazak'ın deyişiyle "... başarıda itici güç, Federal Almanya'da kamuoyunun iktidarı yönlendirmedeki büyük etkinliğidir."

Öteki NATO ülkelerinin çoğu da, kamuoylarından benzer tepkiler aldıkları için, ABD ve İngiltere'yi yalnız bırakmışlardır. Öyle ki, doruktan sonra bir değerlendirme yapan, Carter'ın Dışişleri Bakanı Cyrus Vance, gelecek yıllarda NATO'nun, dikkatini askeri konulardan, çevre, nüfus, sağlık, insan hakları gibi konulara çevirebileceğini belirtiyor.

NATO ülkeleri yeni durumu tartışıyor. Ama bir NATO ülkesi olan Türkiye'de böyle bir tartışma yok. Başbakan Özal, Brüksel'e Milli Güvenlik Kurulu Toplantısı'nın kararlarını götürdü. Bu konuda ne kamuoyuna, ne de Parlamento'ya bilgi verildi. Zaten Parlamento'nun böyle bir istemi de yotu. Avrupa'da gerçekleşen tartışmalar, çalkantılar, gazete sayfalarında kaldı. Özellikle "sosyal demokrat" eğilimli partiden bu konuda görüş bekleyenler düş kırıklığına uğradılar.

Oysa Türkiye'nin konumu, Almanya'ninkine çok benzemektedir. Şubat ayındaki askersel NATO çalışmasında, Federal Almanya ile ülkemize düşsel NATO ve Varşova Paketi bombaları atılmış olması, gelecekte bu iki ülkeyi bekleyen tehlikeler konusunda dikkat çekici ve uyarıcıdır. SNF'ler, coğrafi durumu nedeniyle, Türkiye için daha da risklidir.

Ancak, karamsarlığa gerek olmadığını halkımız gösteriyor. Siyasal partilerin suskun ve kayıtsız kalmalarına karşın, kamuoyu araştırmalarında, halkımızın bu konularda çok duyarlı olduğu ortaya çıkıyor. "Tüm nükleer silahların sıfırlanması" nı içeren NÜSHED'in imza kampanyasında toplanan binlerce imza, bu duyarlılığın küçük bir göstergesidir. Zaten çözüm de buradadır: Halkın tabanda yarattığı küçük tepkiler, arayışlar ve istemler, elbette örgütlü güçlere de yansacaktır. □

SON REÇETE

BARIŞ HAREKETİNİN ÖNÜNDE

TOBIAS THOMAS

● Dünya Barış Konseyi (WPC) Sekreteri Tobias Thomas'ın, önceki sayılarımızda çeşitli bölümlerine yer verdiğimiz "Barış Hareketinin Önündeki Yeni Fırsatlar ve Karşılaşacağı Sorunlar" başlıklı incelemesi, bu sayıda sona eriyor. Yazılarımızın çokluğu nedeniyle bir süre ara vermek zorunda kaldığımız bu dizide Tobias Thomas, geçen yıl ABD ile Sovyetler Birliği arasında imzalanan "Orta Erimli Nükleer Silahların Yok Edilmesi (INF) Anlaşması"ndan sonra dünya barış hareketinin gündemine giren yeni sorunları ve olanakları tartışıyor. Yazıda, özellikle "Yeni Uluslararası Güvenlik Sistemleri" (ISCS) üzerinde durularak, barış hareketinin uzun dönemli stratejilerinin ne olması gerektiği irdeleniyor. "SON REÇETE" okurlarının, tartışmaya açık bu yazı dizisini, daha önce yayımlanan bölümlerle birlikte bir bütün olarak ele almalarını ve kendi önerileriyle zenginleştirmelerini diliyoruz.

A rtık güvenlik kavramı, ekonomik adalet ile güvenli bir çevreyi de kapsamaktadır. Böylece, bugünkü askersel caydırıcılık sisteminin yerini alması ve ekonomik-ekolojik güvensizliği ortadan kaldırması gereken Yeni Uluslararası Ortak Güvenlik Sistemleri (ISCS) için çağrılar yapılmaktadır. Bir kişi ya da ülkenin güvenliğinin, daima başkasının güvenliği anlamına gelmesi, bu yeni yaklaşımın en önemli öğelerinden birini oluşturuyor.

ISCS'nin, barış hareketlerinin uzun dönemli stratejileri için temel bir amaç olarak tartışılması, uygun bir yaklaşım gibi görünmektedir, çünkü şu üstünlükleri vardır:

1) ISCS'ler, uzun dönemli uluslararası ilişkilerde, yalnız Doğu-Batı çatışmasında değil, Kuzey-Güney kutuplaşmasında da bugünkü davranış biçimlerini tümüyle değiştirebilecek olumlu seçeneklerdir.

2) ISCS'ler, tümüyle yeni bir güvenlik felsefesinin anlatımı olarak kurumlaşmamış olsalar bile, yaşamsal global konuların karşılıklı bağlılığının kavranması için sistematik bir temel sağlayabilirler.

3) Bir ISCS çerçevesinde "güvenlik" kavramının kapsamlı bir yeniden tanımının yapılması, farklı toplumsal sistemlerde, dış politika ve dış ticaret gibi konularda, ulusal düzeyde alınacak kararlara temel oluşturacaktır.

4) Bir ISCS süreci, toplumsal sistemler arasındaki rekabeti, uluslararası nesnel ve gerçekçi bir düzeye çıkarabilir: Herkesin yaşamda kalması düşüncesi, özel ideolojik çıkarların üzerine çıkar ve askersel-ekonomik çatışmaların sürekli olarak dışarda bırakıldığı yeni bir süreç başlatılır.

5) Böylece, güvenlik yalnızca bir kuşak için belirleyici öğe olmaktan çıkar; insanlığın tarihinde ilk kez ekonomik-siyasal çatış-

maların bir biçimi olarak, dünya savaşını ve barışa engel olan öteki kurumları ortadan kaldırır. Böylece, bir "dünya toplumsal sistemi"nin temeli olabilir.

Bu düşünceler, gelecekteki barış eylemlerinde nasıl kullanılabilir? Barış hareketlerinin etkinliğini araştırma çabalarında ve kendi ulusal çalışmalarında, özellikle INF Anlaşması sonrası güncel siyasal istemler temelindeki çalışmalarda, ISCS yaklaşımının yararı olacak mıdır?

"Yeni Düşünce"nin bir sonucu olarak, "Yeni Eylem", ittifaklar politikasında özel bir öneme sahiptir.

Öncelikle şu noktada kafamızın açık olması gereklidir: ISCS kompleksi, barış hareketlerinin uzun dönemli stratejilerinin biçimlenmesinde rol oynayacaksa, bu kompleksin barış hareketlerinin etkinlik düzeyine indirilmesi gerekmektedir. Pragmatik olarak, yalnızca uluslararası ortak güvenlik sistemi (ISCS) çağrısı yapılmasıyla, ilginin ve etkinliğin artması olanaklı değildir. Tersine bu, ISCS barış yaklaşımının süreç yapısının gözden kaçırılmasıdır. Toplumsal-siyasal nitelik taşıyan barış hareketlerinin özel bakış açılarından ISCS yaklaşımı, karşılaşılan yeni sorunlarla birlikte,

düşünülen kısa ve uzun dönemli etkinlik planlarının çerçevesini oluşturabilir. ISCS düşünceleri, bir şeyi diğerinin zararına tercih etmemeyi sağlayacak uzun dönemli bir bağlantı olabilir.

Yukarıda çerçevesi çizilen kısa dönemli etkinlik planları, INF Anlaşması'nın yürürlüğe konması için kampanyaları ve herhangi bir ödün verme girişimine karşı yaygın siyasal baskı oluşturarak daha ileri silahsızlanma adımlarının atılmasına yönelik etkinlikleri içermelidir. Bu kampanyaların ayrı ülkelerde alacağı biçimleri saptayacak kararları kestirmek olanaklı değildir. Kimi durumlarda tartışmalar ve alınan kararlar, burada düşünülenlerden çok daha ileri düzede olabilir. Yine de, eylem planları konusundaki yaklaşımlar, şimdiye değin henüz açık bir biçimde tartışılmamış olan konuları ortaya atmalıdır; yani:

- Deniz silahlarında belirgin kısıntılara gidecek somut bir anlaşma gereksinimi,

- Genetik mühendisliği alanında, silah üretim planları konusunda yasaklama.

Yine burada da, siyasal olarak iyi temellendirilmiş önceliklerin, bu konuların genel bağlamındaki durumuna göre saptanması gerekir.

Kısa dönemli kampanyalar, orta erimli yönelişler için kimi başlangıç noktalarını da içermelidir. Eğer, farklı siyasal sistemlerde zaten yapılmakta olan tartışmalar gündeme gelecekse, aşağıdaki karmaşık konular, giderek artan önemde bir role sahip olacaklardır:

a) *Düşman imajları:* Tümüyle gerçeklere dayalı bir görüş açısı bakımından, bu imajların yeniden değerlendirilmeleri yeterli olmayacaktır. Bu imajların, duygusal, sosyo-psikolojik ve ahlaki açılardan da üzerinde durulması gerekmektedir. "Düşman" imajı konusu, yalnız güven atmosferinin yaratılması amacındaki genel istekler için eyleme yönelik bir yaklaşım oluşturmakla kalmamakta, düşman imajı biçimleri ve silahsızlanmanın karşısında olan siyasal güçler arasındaki farklılıkların gösterilmesinde de önem kazanmaktadır. Düşman imajına tüm partilerin yaptığı eleştiriler, gerekli silahsızlanma etkinlikleri karşısındaki engellerin ortadan kalktığı anlamına gelmemektedir. Daha ileri silahsızlanma adımlarının atılması için siyasal baskı yapmak üzere kamuoyu harekete geçirildiğinde, bu farklılıkların açık bir biçimde gösterilmesi, bulandırılmaması gerekir.

b) *Özellikle NATO ve Varşova Pakti arasında, askersel doktrinlerde, saldırı özelliği taşımayan savunmalarda ve son olarak, askersel bloklar ve ittifakların daha uzun süreli varlıkları konularındaki görüşmeler:* Daha önce sözü edilenler gibi, bu konularda barış hareketlerinin gündeminde olan ge-

⇒

Kİ YENİ FIRSATLAR

rekli etkinlikler açısından; daha önceki istemlerin (örneğin, bir sınıf silahın ortadan kaldırılması) biçimine uymayan siyasal konulardır. Jeopolitik olarak, bu konular Avrupa sınırını aşmaktadır. Örneğin, savunma anlaşmaları, son incelemede, tüm ülkeleri ilgilendiren kapsayıcı askersel sisteme uygulanmak zorundadır. Bu örnek, görevin ne denli güç olduğunu göstermektedir. Bu görev şudur: Barış hareketlerinin istemleri, daima, onları olabildiğince çok insanın anlaşılabilir, ilgilenilebilir ve uygulanabilir bulacağı biçimlerde ileri sürülmelidir. Fakat, eylemler nasıl olmalı ki, askersel doktrinler üzerinde görüşme gereğini ortaya koymalıdır? Ve bu özgül istemlere en iyi yanıtın alınabileceği doğru zamanlama, nasıl yapılabilecektir?

Burada, yukarıdaki soruların çözümünü için bir öneri olarak belirtelim ki, *nükleer silahlardan arındırılmış bölgeler*'in kurulması ve ilgili barış hareketlerinin kampanyaları, var olan olanakları daha yakından tanımak bakımından önemlidir.

1) Bu kampanyalar; partiler, hükümetler, uluslararası kuruluşlar vb. tarafından kabul edilen birçok öneriyi ortaya çıkarabilir. Bu öneriler, Avrupa dışındaki bölgelere de uygulanabilir. Son incelemede, bu önerilerin, barış hareketleri arasında, ortak kampanyaları örgütlemek açısından, uluslararası ilişkilerin kurulması için başlangıç noktası oluşturduğu görülebilir.

2) Nükleer silahlardan arındırılmış bölgelerin kurulması istemi, gerekli ilgiyi oluşturamayacak kadar soyut bir istem değildir.

3) Nükleer silahlardan arındırılmış bölgeler isteminin şu konularla bağlantısı kurulabilir:

- Saldırıya yönelik olmayan savunma kavramı ve askersel doktrinler üzerinde görüşmeler. Bunun nedeni, askersel çatışma riskinin yüksek olduğu yerlerde yoğunluğun azaltılması ya da olanaklıysa, tümüyle askersizleştirilmiş bölgeler kurulması için temel oluşturmasıdır.

- Yumuşama (detant) siyasetini, silahların çekilmesine ek olarak, karşılıklı güven bölgelerinin oluşturulması yönünde geliştirmek.

- Daha önce nükleer silahlardan arındırılmış kentler ve toplumlar kurmaya yönelik, az çok simgesel nitelikteki girişimler. Bunun ardından, "*Halkın silahsızlanma için diplomasisi*" ve "*Şu andan itibaren detant*" gibi görüşlerle, kardeş kentlerin oluşturulması, belediyelerin barış siyasetlerinin geliştirilmesi vb. gelebilir.

- Stratejik silahlarda indirimler gibi konularda silahsızlanma görüşmeleri. Daha fazla indirim ve güncel indirim istemlerini harekete geçirmek için, özellikle göze çarpan ya da tehdit edilen belirli kıyı bölgeleri de içinde olmak üzere, tüm stratejik silah

sistemleri, bütün bölgelerden öncelikle kaldırılmalıdır.

4) Özel bir bölgede kitle yıkım araçlarının özel bir türünün kaldırılması temel düşüncesi; önceliği nükleer silahların değil, benzer biçimde tehdit unsuru oluşturan kimyasal silahların aldığı bölgelere uyarlanarak, genel bir kimyasal silah yasasını ortaya çıkarabilir. (*Bilindiği gibi, kimyasal silahları içeren silahsız bölgeler kurulması konusunda birçok öneri vardır.*)

5) Nükleer silahsız ve askersel gücün azaltıldığı başka bölgeler, ortak güvenlik sistemlerinin oluşturulmasına yönelik ilk adım olabilir. Kampanyalar düzenlerken, bunu baştan göz önüne almak gerekir. Böylece, "Global savaş tehlikesine karşı çıkmada, silahtan arındırılmış bölgelerin ne yararı olabilir?" sorusundaki eleştiri çürütülebilir. Bu soru, yöneltilen en önemli eleştiri olarak ortaya atılmaktadır. ISCS (Yeni Uluslararası Ortak Güvenlik Sistemleri), uzun erimli bir hedef olarak kabul edildiğinde, nükleer silahlardan arındırılmış bölgeler ve koridorların kurulmasına yönelik tüm çabalar, siyasal olarak birbirine bağlanmalıdır. Bu, barış hareketleri ve örgütler arasında uluslararası ilişkiler kurulması için özel bir konu olabilir.

6) Böylesi bölgelerin oluşturulması, büyük olasılıkla 2000 yılına dek nükleer silahsız bir dünyanın kurulmasına çok önemli bir katkıda bulunabilir.

Barış hareketlerinin, parti, sendika ve diğer kitle örgütlerinin tutumlarındaki değişimleri dikkate almaları, son derece önemlidir.

BARIŞ HAREKETLERİ VE ÖRGÜTLERİ ARASINDA İŞBİRLİĞİ

D eneyimler göstermektedir ki, barış hareketleri ve örgütleri için temel ve olası en güç konu, ittifaklardır. Burada, bilinen sorunları yinelemeyeceğim. Önemli olan, eğer barış hareketleri, gelecekteki sorunları yapıcı ve insanları devinime geçirici bir biçimde çözmeye çalışacaklarsa, ittifaklar için yeni olanakların neler olabileceği konusunda "sesli düşünebilmek"tir.

"Yeni Düşünce"nin bir sonucu olarak yeni eylem, ittifaklar politikasında özel bir öneme sahiptir. Bu, örneğin, barış hareketleri arasında çeşitli nedenlerle, geçmişte işbirliğinin güç, hattâ olanaksız olduğu konularda, işbirliği yapılması sorununda kullanılabilir. (*Bu nedenlerin çoğu, sosyalist ülkelerin izlediği politikaya karşı olan tutumlardan kaynaklanmaktadır.* Gelecekte, her gün insan kaybına yol açan, insanlığın karşısındaki global sorunlar göz önüne alındığında, hâlâ bu tür sorumsuzluğun gösterilip gösterilemeyeceği sorulabilir.)

Bu; tümü olaylara dayalı ve akılcı yeniden değerlendirilmelere ve eylemlere ek olarak, barış hareketlerinin, "*silahsızlanma ahlakı*"na her zamankinden daha çok gereksinimi olduğunu gösterir: Bunun anlamı, tüm kitle yıkım araçlarını olduğu kadar, bunların dayandığı askersel stratejik ve güvenlik doktrinlerini de kaldırmayı amaçlayan belirgin bir ahlaksal potansiyeli geliştirmek demektir. Bu silahsızlanma ahlakı, taktik bir seçim değildir. Bu, ittifaklar bağlamında daha çok insanı barış hareketlerinin etkinliklerine çekmek için bir temel olabilir. Yukarıda sözü edilen kültürel ve siyasal yaratıcılık bağlamında, bu "silahsızlanma ahlakı"nın çok önemli rolü olabilir. Üstelik, "düşman imajları"nı, ahlaki ve duygusal açıdan yeniden değerlendirmede etkili olabilir.

Barış hareketlerinin, üzerine etkinliklerinin temelini kurduğu ittifakları genişletmek için; parti, sendika, diğer etkin kitle örgütlenmelerinin, barış hareketleri konusundaki tutumlarında olan değişimleri dikkate almaları, son derecede önemlidir. Bu tutumlar, giderek artan uluslararası önem kazandığından, barış hareketleri ve örgütlerinin, uluslararası işbirliğinin yoğun ve eyleme yönelik biçimlerini tartışması ve eğer olanaklı ise, bunların birbirlerine göre olan stratejileri arasında işbirliği sağlamaya çalışması yararlı olacaktır. Bu anlamda, tek tek ülkelerde barış konusundaki düşünceler ve bunun sonucunda, daha önce sözü edilen önceliklerdeki farklılıklar, temel bir rol oynamaktadır. Kimi farklılıklar, özellikle belirgindir. Örneğin, Avrupa barış hareketleri ile "Üçüncü Dünya"daki toplumsal özgürlük hareketleri arasında olduğu gibi. Yine de uzun dönemde herkes için sınırları belirsizleştiren ya da her şeyi aynı düzeye indiren bir girişim olarak düşünülmemelidir. Tek tek hareketler arasında daha çok ince ayrılık noktaları olması gerektiğini savunduğumuz da sanılmamalıdır.

Son olarak, Birleşmiş Milletler gibi uluslararası örgütleri güçlendirmeye yönelik ortak çabalar çerçevesinde, yeni ittifaklara doğru bu tür adımların atılması önem kazanmaktadır.

Global sorunlardan kaçmamanın ve onlarla boğuşmanın yeni doğrultuda birçok yolu vardır. Temel nokta, bu gerekli sürecin sonucu olarak, eylem olanaklarını yalnızca tartışmak değil, tanımlamak gerektiğidir. □

(Çeviren: Dr. AHMET MAVİŞ)

BARIŞTAN BAŞKA SEÇENEK YOK!

NÜSHED ile Altındağ Belediyesi'nin 5-9 Ağustos 1989 günleri arasında Ankara'da ortaklaşa düzenledikleri "**Barışa Katkı Konferansı**", barış ve silahsızlanma konularının geniş çapta tartışılmasına ve uzmanların halk önünde görüş açıklamalarına olanak sağladı. Silahlanma yarışına karşı çıkan tüm konuşmacılar, "**Barıştan başka seçenek olmadığı**" görüşünde birleştiler. Program çerçevesinde etkinliklere katılan değerli bilim ve politika adamlarımızın panel ve konferanslarda dile getirdikleri görüşleri tümüyle yayımlama olanağını bulamadığımızdan, bunlardan yaptığımız bir seçmeyi toplu olarak sunmanın yararlı olacağını düşündük. Aşağıdaki metin, bu özetlerden oluşuyor.

● NEDİM TARHAN:

"Hiroşima'da bugün her şey barıştan yana ve barış çağrısını yapıyor: Köprüler, kuleler, parklar, müzeler, kütüphaneler, anıtlar, "**Hiroşima'lar bir daha olmasın**" diyor anlayanlara. Eğer insanlar geçmişte barışı savundular, dernek kurdular, silahlanmaya karşı çıktılar diye suçlanmış ve yargılanmışlarsa, NÜSHED'le Altındağ Belediyesi'nin gerçekleştirdiği bu etkinliği selamlamak; ülkemizdeki barış savaşımının önemli bir aşaması saymak gerekir. Yerel yönetimler halka hizmeti yalnızca ekonomik ve mekanik olarak düşünmemelidir. Barış için çalışmak da yerel yönetimlerin görevleri arasındadır."

● DR. ÖZEN AŞUT:

"ABD'nin güncel bir hedefi olan '**Yıldız Savaşları Sistemi**', ilk vuruş üstünlüğü sağlayacağı için çok önemlidir ve ABD bu alanda çok ileridir. Günümüzde nükleer silahsızlanmadan da daha önemli bir savaşım alanı, '**nükleer ilk vuruş yeteneği**' kazanmayı önlemek olmalıdır. Bu konuda Sovyetler Birliği de çok çalışıyor. Ancak ABD, teknolojik olarak 3-5 yıl daha ileridedir. Eğer askersel alanda çalışan bilim adamlarına 10-15 yıl daha olanak tanınırsa, nükleer savaş kaçınılmaz olabilir. Çünkü, ilk vuruş yeteneği kazanılmış olacak. İşte, bu nedenden ki, nükleer silahların sayısal artışından da önemlisi, niteliklerinin gelişimidir. Nitel gelişimi önlemenin tek yolu ise, nükleer denemelerin durdurulması ve giderek kapsamlı bir deneme yasağı anlaşması yapılmasıdır. Çünkü, yeni nükleer silahlar geliştirebilmek için nükleer deneme yapmak şarttır."

● SUPHİ KARAMAN:

"Son 9 yıldır Türkiye'de toplum organize değildir. Ülkemizde barış denince, nedense akla hemen solcular geliyor. Çünkü barış savaşımına hep onlar öncülük ettiler. Bu, bir bakıma Türkiye'nin talihsizliğidir. Çünkü, barışa herkesin sahip çıkması gerekirdi. Ben, atom silahları konusunda en üst düzeyde yetiştirilmiş bir subayım. NATO'da, 21 subay arasında kurs birincisi ol-

dum. NATO subaylığı yaptım. O gün de bugün de en büyük tutkum "**barış**"tır. Bugünkü sınır komşularımız arasında tek dostumuz Sovyetler Birliği... Oysa, yıllarca soğuk savaş yürütüldü bu ülkeye karşı. Türkiye'nin bugün karşı karşıya bulunduğu 'demokrasi, insan hakları, cezaevleri, Güneydoğu' ve öteki tüm sorunların çözümü için barışa gereksinimimiz vardır."

● AHMET KAHRAMAN:

"Sömürenlerle sömürülenlerin olduğu bir dünyada barıştan söz etmek ham bir hayaldir. Demokrasi Türkiye'de kazanılmamıştır, bağışlan-

mıştır. Bunun için her on yılda bir darbeler, kurtarıcılar gelip, demokrasiyi elimizden alıyorlar. Demokrasi, kamçının, baskının, işkencenin olmadığı; insanlara dışkı yedirilemeyen; öldürülen kişilerin cesetlerinin yakılmadığı rejimin adıdır. Demokrasi havadır, sudur, ekmektir. Türkiye'nin doğusunda kimyasal silahların kullanılıp kullanılmayacağı tartışılıyor. Kimyasal silahlar da nükleer silahlar kadar tehlikelidir. **Halpeçe** olayında bunu gördük: Kuşuyla kurduyla, bitkisiyle toprağıyla, doğasıyla insanıyla her şeye zarar verdi."

● DR. HALUK GERGER:

"Bugünkü **Hürriyet** gazetesinde çok çarpıcı bir haber var: ABD Başkanı **Bush**, telefonla **Eren**'i aramış... Yani, icranın başı olan Başbakanı atlayarak, Cumhurbaşkanlığı makamında oturan darbeci generali arıyor. Ona söz geçirebileceğinden emin. **Eren**, hükümete zaman kazandırmak için telefona çıkmamış. **Hürriyet** gazetesi, bu kıvırtmayı "**Büyük Diplomasi**" olarak gösteriyor. Ülkenin onuru böyle mi korunur? **Bush**'a diyemiyor ki, "**Burası CIA'nın bir istasyonu değil, Türkiye Cumhurbaşkanlığı**"... Türkiye bağımlı bir ülke, kısıtlanmış bir ülke. Çok yönlü bağımlılıklar içinde... Askersel, ekonomik, stratejik açıdan emperyalizme bağımlı... TV'de yalan, gazetelerde yalan, resmi açıklamalarda yalan... Bu arada belirtiyim: "**Modernizasyondan Vazgeçildi**" haberi de yalan. NATO doruğunda alınan kararın özü şudur: "**Anlaşabiliriz. Ancak, Avrupa asla nükleer silahlardan arındırılmaz**".

● BARIŞ, SILAHSIZLANMA VE DEMOKRASI PANELİNDE KONUŞMACILAR
(Soldan Sağa): Abdurrahman Dilipak, Ahmet Kahraman, Prof. Dr. Hasan Köni, Nedim Tarhan, Dr. Haluk Gerger, Suphi Karaman ve Dr. Özen Aşut.

● PROF. DR. HASAN KÖNİ:

"Nükleer silahların ortaya çıkması, belli bölgelerde savaşa gidilememesi sonucunu getirmiştir. Sanıldığı gibi, düğmeye basınca füzeler ateşlenmemektedir. Süper güçlerin bu silahları kullanabilmeleri birtakım mekanizmalara ve iç kontrollere bağlanmıştır. Japonya'nın ve Federal Almanya'nın bugünkü kalkınmaları, askeri güçten yoksun olmayla izah edilemez. Batı, bu ülkelere çok büyük ölçüde yardımda bulunmuştur. Yardımın amacı, bu ülkelerde aşırı militarizmi ve milliyetçiliği önlemektir."

● ABDURRAHMAN DİLİPAK:

"Barışın müşterisi çok az! Herkes herkesle kavgalı... Bir araştırmaya göre, kadınlar 500, erkekler 1000 sözcükle / kavramla konuşuyorlar. Barış, insanın önce kendisiyle tutarlı olmasıdır. Ahlakî, felsefî, siyasi bir kavramdır "barış". İnsanların birbiriyle barış içinde yaşama iradesidir. Verilere göre, 1945'ten bu yana sadece 29 gün savaş olmamış. Çernobil faciası yaşanmasaydı, ABD, İran'a atom bombası atacaktı. İnsanlar savaş ortamına ehlileştirilerek, fakirleştirilerek sokuldular. İnsanın kendi pisliğini yememe özgürlüğü olmalı demokraside. Farklı inançtan, düşünceden insanlar, barış için eylem planı hazırlamalı. Önce, insanlarımızı sancı aşlamalıyız. İnsanlarımızı yüreklendirmeliyiz. İşimiz zor. Allah kolaylık versin."

● PROF. DR. TOLGA YARMAN:

"INF Anlaşması ve SNF modernizasyonunun dondurulması, Avrupa barış güçlerinin başarısıdır. Gorbaçov'un barış taarruzu etkili oldu. Gorbaçov, çok başarılı bir politika izliyor: Birinci barış taarruzu, Avrupa ile ABD'yi ayırttı. 2. Barış taarruzu ise Avrupa içinde ayırmaya yol açtı. "Yıldız Savaşları" olarak da anılan SDI'nin (Strategic Defense Initiative-Stratejik Savunma Girişimi) Türkiye açısından önemi şudur: Uydu lazer silahı, füzeyi kalkış anında yok etme temelinde geliştiriliyor. Lazer topu, düşmana yakın bir yerden kalkmak zorundadır. Örneğin, Türkiye'nin doğusu gibi... Amerikalıların, Ağrı Dağı'na, Nuhun Gemisi'ni aramak için gelmedikleri kesin! ABD'de bütün araştırma merkezleri SDI için örgütlenmiş, 'Ordular, ilk hedefiniz SDI' denmiştir."

● MURAT KARAYALÇIN:

"İki büyük devletin silahlanmaya ayırdıkları yıllık tutarlar, 300'er milyar dolar dolayındadır. Az gelişmiş ülkeler de silahlanma yarışına katılıyorlar. Türkiye de bu ülkeler arasındadır. Dünyada her gün 220 bin insan doğuyor. Dünya, bu hızlı nüfus artışının doğurduğu gereksinimlere yanıt verebilecek kaynaklardan yoksun. Kentleşme, tüm yaşam süreçlerini etkileyen bir oluşturmudur. 21. yüzyıla girerken, 4 milyar insan daha kent nüfusuna girecek. Her 4 yurttaştan 3'ü kentli. Konut sorununun gelecekte alacağı boyutları düşünün-biliyor musunuz? 2,5 milyar metre kare toprağı kentsel alana ayırmak gerekiyor. Silahlanma ve kentleşme atbaşı gidiyor. Ya daha çok nükleer silah üreteceğiz, ya daha sağlıklı kentsel alanlar yaratacağız... Ya savaşa karar vereceğiz, ya barıştan yana olacağız. Biz, sosyal demokratlar olarak, insan soyunun yok olmasını değil, mutlu olmasını istiyoruz." □

BARIŞA KATKI KONFERANSI "YURTTA BARIŞ DÜNYADA BARIŞ"

5 - 9 AĞUSTOS 1989 - ANKARA

ALTINDAĞ BELEDİYESİ - NÜSHED ORTAK ETKİNLİĞİ

5 AĞUSTOS 1989, YURTTA BARIŞ DÜNYADA BARIŞ GÜNÜ

- Saat 11.00 : BASIN TOPLANTISI
 Saat 17.00 : AÇILIŞ KOKTEYLİ
 KARİKATÜR ve FOTOĞRAF SERGİSİ
 "Barış ve Sağlık"
 VIDEO BANT GÖSTERİMİ
 "Hiroşima ve Nagazaki Konuşuyor"

6 AĞUSTOS 1989, HIROŞİMA GÜNÜ

- Saat 14.00 : AÇILIŞ KONUŞMALARI
 Ali Rıza KOÇ (Altındağ Belediye Bşk.)
 Prof. Dr. Leziz ONARAN (NÜSHED Bşk.)
 Halil VURAL (Belediye Bşk. Yrd.)
 Saat 14.30 : SLAYT GÖSTERİMİ
 "Hiroşima ve Nagazaki'den Günümüze"
 Saat 15.00 : PANEL
 "Güncel Gelişmeler Işığında Barış, Silahsızlanma ve Demokrasi"
 Yöneten: Nedim TARHAN
 Katılanlar:
 Prof. Dr. Hasan Köni, Haluk Gerger, Suphi Karaman,
 Abdurrahman Dilipak (Gazeteci-Yazar), Ahmet Kahraman (Gazeteci-Yazar),
 Dr. Özen Aşut (NÜSHED Bşk. Yrd.)
 Saat 18.00 : UÇURTMA BAYRAMI
 "Gökler Savaş Araçları ile Değil
 Uçurtma ve Balonlarla Dolsun"
 Yer: Ankara Kalesi Açık hava Tiyatrosu ve çevresi

7 AĞUSTOS 1989, HASAN ESAT IŞIK GÜNÜ

- Saat 15.00 : HASAN ESAT IŞIK PARKI'NIN AÇILIŞI
 Yer: Aydınlikevler, Çağdaş Sokak 3. Durak.
 Saat 18.30 : KONFERANS
 Konuşmacı: Prof. Dr. Tolga YARMAN
 "Nükleer Silahsızlanma, Türkiye - Dünya ve İnsanlık"

8 AĞUSTOS 1989, SEVGİ GÜNÜ

- Saat 18.00 : SLAYT GÖSTERİMİ
 "Hiroşima ve Nagazaki'den Günümüze"
 Saat 18.30 : KONFERANS
 "Silahlanma Harcamaları ve Kentsel Sorunlar"
 Konuşmacı:
 Murat KARAYALÇIN (Ankara Büyük Şehir Belediye Bşk.)

9 AĞUSTOS 1989, ALTINDAĞ -NAGAZAKİ DOSTLUK GÜNÜ

- Saat 20.30 : BARIŞ, SEVGİ ve DOSTLUK DİNLETİSİ

NOT: PANEL, KONFERANS, SERGİ VB. ETKİNLİKLER ALTINDAĞ BELEDİYESİ KÜLTÜR MERKEZİ SALONUNDA GERÇEKLEŞTİRİLECEKTİR.

NÜSHED Başkanı Prof. Dr. Leziz ONARAN ve Altındağ Belediye Başkanı Ali Rıza KOÇ'un "Ortak Açıklaması":

"NÜKLEER SİLAHLAR YOK EDİLSİN, NÜKLEER DENEMELER YASAKLANSIN!"

NÜSHED Başkanı Prof. Dr. Leziz Onaran ile Altındağ Belediye Başkanı Ali Rıza Koç, "Barışa Katkı Konferansı"nın açılışı dolayısıyla, 5 Ağustos 1989 günü, kamuoyuna ve tüm siyasal odaklara "barış çağrısı"nda bulundular. Onaran ve Koç'un "Ortak Açıklama"sını aşağıda sunuyoruz.

6 ve 9 Ağustos 1945 tarihleri, Japonya'nın Hiroşima ve Nagazaki kentlerine ilk atom bombalarının atıldığı günlerdir.

Bu nükleer savaş cinayeti sonunda, bir anda yaklaşık 215 bin kişi ölmüş, onbinlerce insan ruhsal ve fiziki olarak sakat kalmıştır.

Bu arada Ankara, Cumhuriyetimizin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'ün ifade ettiği "Yurtta Barış, Dünyada Barış" ilkesinin başkentidir.

Bizler, Altındağ Belediyesi ve NÜSHED, 6 ve 9 Ağustos günlerinin özelliğinden yola çıkarak, "Yurtta Barış, Dünyada Barış" ilkesinin ışığında, bugünden başlayarak bir dizi etkinlik düzenledik.

Çünkü bizler, dünyanın herhangi bir bölgesinde savaş cinayetine kurban gitmiş, silahlanma harcamaları nedeniyle açlığa, sağlıksızlığa, eğitimsizliğe tutsak edilmiş milyonlarca insanın acısını yüreğimizde duyuyor; bunu, çağımızın uygar insanı olmanın gereği sayıyoruz.

Hiroşima ve Nagazaki'ye atom bombasının atılış yıldönümleri, her yıl aynı günlerde, başta Japonya olmak üzere bütün dünyada değişik etkinliklerle kınanmakta, barış ve silahsızlanma doğrultusundaki mücadele, eylemli olarak gündeme getirilmektedir.

Hiroşima ve Nagazaki denilince, akla hemen "Barış ve silahsızlanma" kavramları gelmektedir. Çünkü Hiroşima ve Nagazaki cehenneminin, insanoğlunun yüreğine saldırdığı dehşetli bir daha yaşamamanın yolu, kalıcı bir barış için silahsızlanmadan geçmektedir.

Günümüzde barış olgusu, savaşın karşılıklı olmasının yanı sıra, aynı zamanda demokrasinin, toplumsal ve ekonomik gelişmenin, refahın artırılması ve hakça paylaşılmasının da önkoşullarından biri sayılmaktadır.

Her yıl bütün dünyada silahlanmaya harcanan maddi kaynakla, milyonlarca aç insanın doyurulması, konuta, eğitime ve sağlığa kavuşturulması olanaklıdır.

İşte, Nüşhed ile Altındağ Belediyesi olarak bizler, sözünü ettiğimiz gerçeklikten hareketle, 6-9 Ağustos tarihlerini kapsamlı "Barışa katkı etkinlikleri" ile değerlendir-

meyi planladık.

Nükleer silahlar da içinde olmak üzere, kitle kırım silahlarından arındırılmış bir dünyada yaşamak, "düş" olmaktan çıkarılabilir.

"Barışın güvenceye alınması, demokrasinin, insan haklarının, toplumsal ve ekonomik kalkınmanın, refahın ve insan mutluluğunun sağlanması anlamına da gelmektedir."

Dünyanın dört bir yanında bu amaçla yıllardır sürdürülen gerçekçi ve akılcı mücadele, sonuçlarını vermeye başlamıştır. İstiyoruz ki bu çorbada bizim de tuzumuz olsun. Ve yine istiyoruz ki, Türkiye Cumhuriyeti Hükümetleri, ülkemizin jeostratejik konumu gereği, bütün bu gelişmelerin dışında ve karşısında kalmasin.

İnsanlığın savaşırsız bir dünyada yaşamını sürdürebilmesi için son yıllarda verilen mücadele, ideolojik ve partisel yaklaşımları aşmıştır artık.

Geçen yıl Sovyetler Birliği ile ABD arasında, orta menzilli nükleer füzelerin yok edilmesi için yapılan anlaşma, insanlık adına önemli bir adımdır, inandırıcı bir kazanımdır. Ancak, bu anlaşma ile yetinmek gerekir. Çünkü şu anda bile dünyamızı onlarca kez yok edecek güçte bir nükleer kâbusun üzerinde oturuyoruz. Stoklandığı bilinen nükleer bomba ya da başlık sayısı, 50 bin dolayındadır.

Oysa sözünü ettiğimiz "INF" anlaşması, bunlardan yalnızca % 4'ünün yok edilmesini kapsamaktadır.

Hiroşima ve Nagazaki'deki nükleer ci-

nayetinin sonuçlarını bilinçle kavrayan her dünyalı, söz konusu % 4 ile yetinmemelidir.

Hiroşima ve Nagazaki, nükleer savaşın "İLK" denemesidir. Ancak "SON" denemesi olacağı yolunda, şu anda bile hiçbir güvencemiz bulunmamaktadır. Günümüzde, uygarlığın tümden yok olmasından sonucunu getirebilecek, aynı anda onlarca ülkeyi vurabilecek güçte ve organizasyonda nükleer silah birikimi gerçekleşiyoruz.

Bu nedenle bizler de "Nükleer bir savaşın galibi olmayacaktır" düşüncesine katılıyoruz. Ülkemiz insanları, İkinci Dünya Savaşı'nın acılarını yaşamamıştır belki ama, Birinci Dünya Savaşı'nın acılarını en çok yaşayan bir ülkedir. Bu nedendir ki barışın güvence altına alınması yolunda taşıdığımız sorumluluğu, bize bundan daha iyi hatırlatan başka bir gerçekliğe ihtiyacımız olmamalıdır.

Nükleer bir cehennemden sağ ve sağlıklı çıkabilmek olanaksız gibidir. Bu cehennemden kurtulabilenlerin ise sağlığa kavuşturulması hemen olanaksızdır. Çünkü, böyle bir yıkımda hekimlerin de yaşama şansları olmadığı gibi, gerekli tıbbi müdahaleyi yapabilecek donanımdan da eser kalmayacaktır.

Dünyamız, yumuşamanın ve görece olarak savaş tehlikesinin gerilediği bir süreci yaşamaktadır. Barışın güvenceye alınması, demokrasinin, insan haklarının, toplumsal ve ekonomik kalkınmanın, refahın ve insan mutluluğunun sağlanması anlamına da gelmektedir. Bu gerçeklik, ülkemiz genelinde ve ilçemiz Altındağ özelinde yaşanan sorunlar açısından da önem taşımaktadır. Her yıl silahlanmaya ayrılan milyarlarca lira ile ülkemiz insanlarının karşı karşıya bulunduğu sorunlar önemli ölçüde çözülebilir düşüncesindeyiz.

Türkiye'deki barış ve silahsızlanma savaşımının, en geniş anlamıyla ülkemizdeki demokrasi güçlerinin "politik inisiyatif" ele almaları sonucunda daha da ileriye götürülebileceğine inanıyoruz.

Şu anda dünyanın dört bir yanında yükseltilen "Nükleer Silahlar Yok Edilsin, Nükleer Denemeler Yasaklansın!" ilkesel yaklaşımını benimsiyor; halkımızı, aydınlarımızı ve ayrımsız tüm siyasal odakları, barışa katkıda bulunmaya çağırıyoruz.

Çünkü sorun, insanlığın ve dünya uygarlığının yaşamını sürdürebilmesi ve gelişebilmesi sorunudur. □

ALİ RIZA KOÇ
Altındağ Belediye Başkanı

Prof. Dr. LEZİZ ONARAN
NÜSHED BAŞKANI

Cumhuriyet

■ Altındağ Belediyesi ile NÜSHED'in (Nükleer Savaşın Önlenmesi için Hekimler Derneği) Hiroşima ve Nagazaki'ye atom bombası atılmasının 44. yıldönümü nedeniyle ortaklaşa düzenledikleri etkinlikler çerçevesinde, video gösterisi sunulacak. "Hiroşima ve Nagazaki Konuşuyor" adlı video bant saat 11.00'de Altındağ Belediyesi Kültür Sarayı'nda izlenebilir.

Altındağ Belediyesi Kültür Merkezi'nde, saat 20.30'da "Barışa Katkı" etkinlikleri çerçevesinde düzenlenen, "Barış, Sevgi ve Dostluk" dinletisi izlenebilir.

■ Altındağ Belediyesi ve NÜSHED'in, Hiroşima ve Nagazaki'ye atom bombası atılmasının 44. yıldönümü nedeniyle düzenledikleri, "Barışa Katkı" etkinlikleri sürüyor. Altındağ Belediyesi Kültür Merkezi'nde saat 18.30'da konuşmacı olarak Prof. Dr. Tolga Yaman'ın katılacağı, "Nükleer Silahsızlanma, Dünya-Türkiye ve İnsanlık" konulu konferans izlenebilir.

AYDINLIKEVLER'DEN

Hasan Esat Işık Parkı

■ Altındağ Belediyesi ve NÜSHED'in (Nükleer Savaşın Önlenmesi için Hekimler Derneği), Hiroşima ve Nagazaki'ye atom bombası atılmasının 44. yıldönümü nedeniyle düzenledikleri "barışa katkı" etkinlikleri sürüyor. Altındağ Belediyesi'nden dün yapılan açıklamaya göre, sözkonusu etkinlikler çerçevesinde, Aydınlikevler'deki,

bir parka, geçen ay yitirdiğimiz, Dışişleri eski bakanlarından Hasan Esat Işık'ın adı verilecek. Işık'ın anısını yaşatmanın kendileri için bir görev olduğunu bildiren Altındağ Belediye Başkanı Ali Rıza Koç "Belediye meclisimiz bu kararın alarak, görevini yerine getirmektedir" dedi. Aydınlikevler, Çağdaş Sokak'daki park, bugün saat 15.00'de törenle açılacak.

Barışa katkı etkinlikleri

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Anakent Belediye Başkanı Murat Karayalçın, silahsızlanma mücadelesine her bireyin katkıda bulunması gerektiğini belirterek, "silahlanma mı kentleşme mi?" soruları karşısında, sosyal demokratlar, elbetteki ikinciyi tercih edeceklerdir" dedi.

Altındağ Belediyesi ile NÜSHED'in birlikte düzenlediği "Barış Katkı Konferansı" dizisine dün de devam edildi. Etkinliklerin dördüncü gününde Karayalçın "Silahlanma Harcamaları ve Kentsel Sorunlar" konulu bir konferans verdi. Altındağ Belediyesi Kültür Merkezi salonunda gerçekleştirilen konferans kalabalık bir dinleyici grubu tarafından izlendi.

Karayalçın, Birleşmiş Milletler istatistiklerinden yola çıkarak, rakamlarla sürdürdüğü konuşmasında, kentsel sorunların hızla yoğunlaştığı dünyada, kaynakların büyük ölçüde silahlanmaya harcanmasını anlamının olanaklı olmadığını vurgulayarak şöyle konuştu:

"Her gün konutsuzluk nedeni ile 50 bin kişinin öldüğü bir dünyada, insan soyunun daha mutlu bir dünyada yaşamını sürdürebilmesi için, silahsızlanma yolunda verilecek mücadeleler"

KISA KISA

■ ALTINDAĞ Belediyesi ile NÜSHED (Nükleer Savaşın Önlenmesi için Hekimler Derneği) Hiroşima ve Nagazaki'ye atom bombası atılmasının 44. yıldönümü nedeniyle 5-9 Ağustos tarihleri arasında barış, silahsızlanma ve demokrasi konularının ele alınacağı etkinlikler düzenleyecekler. Konuyla ilgili bir açıklama yapan Altındağ Belediye Başkanı Ali Rıza Koç, "Her yıl bütün dünyada silahlanmaya harcanan maddi kaynaklarla milyonlarca aç insanın doyurulması ve nice maddi değerlerin yaratılması olanaklıdır" dedi.

"Barışa katkı etkinlikleri" dış basında

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Altındağ Belediyesi ve Nükleer Savaşın Önlenmesi için Hekimler Derneği'nin (NÜSHED) geçen ay düzenlediği "Barışa katkı etkinlikleri, Tokyo'da çıkan Peace Wave News (Barış Dalgası) gazetesinin, 31 Ağustos günlü sayısında yer aldı.

Altındağ Belediyesi'nin yaptığı açıklamada, haberde, NÜSHED Başkanı Leziz Onaran ile başkanı yardımcısı Özen Aşut'un etkinliklerle ilgili programından söz edildiği belirtilerek, etkinlik programı verildiği bildirildi.

"Barışa Katkı Konferansı"

ANKARA, (Hürriyet)

ALTINDAĞ Belediyesi ile NÜSHED'in birlikte düzenlediği "Barışa Katkı Konferansı" dizisine dün de devam edildi. Etkinliklerin dördüncü gününde Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Murat Karayalçın, "Silahlanma Harcamaları ve Kentsel Sorunlar" konulu bir konferans verdi. Altındağ Belediyesi Kültür Merkezi Salonu'nda gerçekleştirilen konferans kalabalık bir dinleyici grubu tarafından ilgiyle izlendi.

■ ALTINDAĞ Belediyesi Hiroşima ve Nagazaki'ye atom bombası atılmasının 44. yıldönümü nedeniyle düzenlediği "barışa katkı" konferansını, "Hiroşima ve Nagazaki Konuşuyor" adlı video bant gösterimi izlenebilir. Ayrıca açılış kokteyliyle beraber "Barışa Katkı" konulu karikatür ve fotoğraf sergisi açılacak.

ADIMLAR, Sayı 16 (6-26 Ağustos 1989)

SİYASİ HABER VE YORUM GAZETESİ

adımlar

TOPLUM

NÜSHED ve Altındağ Belediyesi'nin İşbirliğiyle, "Barışa Katkı Konferansı" düzenlendi

BAŞKENTTE

"HIROŞİMA VE NAGAZAKİ GÜNLERİ"

Milliyet

Halk gazetesi

KURUCUSU: ALI NACI KARACAN

Barışa Katkı Konferansı

● Altındağ Belediyesi-NÜSHED ortak açıklamasında "Sorun insanlığın ve dünya uygarlığının yaşamını sürdürebilmesi sorunudur" denildi

ANKARA, ÖZEL ALTINDAĞ Belediyesi ve Nüşed işbirliğiyle düzenlenen Barışa Katkı Konferansı değişik etkinliklerle sürüyor.

Konferans nedeniyle yapılan ortak açıklamada nükleer savaş tehlikesiyle bölgeyi bir savaşın sonuçlarına dikkat çekilerek barışın ve

silahsızlanma savaşının günümüzdeki maddi temelleri anlatıldı. Açıklamada, "Sorun insanlığın ve dünya uygarlığının yaşamını sürdürebilmesi ve gelişebilmesi sorunudur" denildi.

Geçtiğimiz ay vefat eden Hasan Esat Işık'ın adı Aydınlikevler'de bulunan bir parka verildi.

Hasan Esat Işık Parkı

● Geçen ay kaybettiğimiz devlet adamı Işık'ın adı verilen park Altındağ Belediyesi tarafından, "Barışa Katkı Konferansı" içinde yer alan Hasan Esat Işık gününde açıldı

ANKARA, ÖZEL AŞAMINDA barış ve silahsızlanma konularında önemli çalışmalar olan, geçen ay kaybettiğimiz devlet adamı Hasan Esat Işık'ın adı Altındağ Belediyesi tarafından inşaa ettirilen bir parka verildi.

Park, "Barışa Katkı Konferansı" içinde yer alan Hasan Esat Işık gününde açıldı. Aydınlikevler 3. durakta yaklaşık 3 dönüm arazi üzerine inşaa edilen park, her türlü altyapısı, çevre düzenlemesi ve oyun alanıyla...

3 Ağustos 1989 Perşembe

Hasan Esat Işık Parkı açıldı

● Altındağ Belediye Başkanı Koç, kendi işçeri tarafından yapılan parkın ucuz maloluğunu söyledi.

ANKARA, (Hürriyet)

GEÇTİĞİMİZ ay kaybettiğimiz devlet adamı Hasan Esat Işık'ın adı Altındağ Belediyesi tarafından yapılan bir parka verildi.

Aydınlikevler 3. durakta yaklaşık 3 dönüm arazi üzerine kurulan Hasan Esat Işık Parkı'nın 23 milyon 931 bin 549 liraya mal olduğu belirtildi. Altındağ Belediye Başkanı Ali Rıza Koç, kendi işçisi mühendisleri tarafından yapılan parkın hem ucuz mal olduğunu, hem de kısa sürede bitirilerek hizmete açıldığını söyledi.

8 Ağustos tarihleri arasında yapılacak, bugün "Barışa Katkı Konferansı" için başlanacak. Bugün "Hiroşima ve Nagazaki Konuşuyor" adlı video bant gösterimi izlenebilir. Ayrıca açılış kokteyliyle beraber "Barışa Katkı" konulu karikatür ve fotoğraf sergisi açılacak.

Altındağ ve NÜSHED işbirliği

● Altındağ Belediyesi ve NÜSHED (Nükleer Savaşın Önlenmesi için Hekimler Derneği) işbirliği ile 5-9 Ağustos tarihleri arasında "Barışa Katkı Konferansı" adı altında çeşitli etkinlikler gerçekleştirilecek.

ANKARA, (Hürriyet)

JAPONYA'nın Hiroşima ve Nagazaki kentlerine atom bombası atışının yıldönümü nedeniyle Hiroşima ve Nagazaki günlerinde barış, silahsızlanma ve demokrasi sorunları gündeme getirilecek.

Altındağ Belediyesi ve Nüşed'in ortaklaşa düzenledikleri "Barışa Katkı Konferansı" adı kapsamında 5-9 Ağustos tarihleri arasında "Hiroşima ve Nagazaki Konuşuyor" adlı video-bant gösterisi ve "Güncel Gelişmeler Işığında Barışa Katkı Konferansı"

Ek Nükleer Yükümlülük ve Sonuçları

Suphi KARAMAN

● NÜSHED, kamuoyunda "Ek Nükleer Yükümlülük" konusunun güncellik kazanması üzerine, 70 kadar bilim adamı, politikacı, yazar ve uzmana başvurarak görüşlerini almak istedi. Aralarında siyasal partilerin genel başkanları da olmak üzere, önemli toplum önderlerine gönderilen mektubumuza, bugüne değin çok az kişiden yanıt alabildik. Aşağıda, ilk olarak, eski Milli Birlik Komitesi üyesi ve SODEP kurucularından, Emekli Kurmay Albay **Suphi KARAMAN**'ın yazısını sunuyoruz. Öteki yanıtlara da dergimizin gelecek sayılarında yer vermeye çalışacağız.

Nükleer silahların yıkım gücünün ne boyutlarda olduğunu, bugün yeryüzünde bilmeyen kalmamıştır. Bu konuda herkes az çok bilince erişmiştir. Kırk dört yıl önce Hiroşima'ya ve Nagazaki'ye atılan atom bombaları, çok gururlu ve saldırgan Japon militarizmini bir anda çöktürerek, İkinci Dünya Savaşı'nın Uzakdoğu'da da sona ermesini sağlamıştı. Sonuç, o zamana kadar dünya savaş tarihinin görmediği bir kesinlikte oldu.

Daha sonraki yıllarda nükleer silahlarda ve bu silahın taşınma sistemlerindeki ilerleme o derece geliştirilmiştir ki, yıkım gücü Hiroşima'dakinin bin katı daha artmıştır. Yıkım gücü kitleseldir; insanlığın bunca yılda eriştiği uygarlığı bir anda yok edecek boyuttadır. Nükleer patlamaların basınç ve ısı etkileri, canlı ve cansız her şeyi bir anda altüst edecek ve buharlaştıracaktır. Arta kalan canlılar da uzun vadede radyasyon etkisi ile yok olup gideceklerdir.

Nükleer başlıklı silahların başlıca hedefi, büyük yerleşim yerleridir. Entegre sanayi merkezleri, karşı tarafın nükleer sanayi yerleri, depolamaları ve taşıma sistemleri de ilk baskınla hedeflenecek yerlerdir. Nükleer savaş stratejisinin bu çap ve boyutta amaçlandırılması, süper güçlerin işidir. Kırk yıldır görülen bölgesel savaşlara karşılık, nükleer silahların yarattığı korku ve dehşet dengesi, üçüncü dünya savaşının başlamasını belki önlemiş ve kitlesel bir yıkımdan dünyamızı korumuştur. Fakat nükleer silah denemeleri ve üretimi durmamıştır. İnsanlık ve uygarlık, yok olma tehlikesi ile her an karşı karşıyadır.

Nükleer savaş stratejisinin oluşturulması süper güçlerin işi ise de, NATO ve Varşova paktları dolayısıyla, ABD ve SSCB dışında bu paktlara dahil diğer ülkeleri de bir ölçüde ilgilendirmektedir. İster stratejik, ister taktik alanda kullanılsın, bir nükleer silah karşı taraf için ne derecede tehdit oluşturuyorsa; konuşlandırıldığı, depolandığı bölgeyi ve ülkeyi de o ölçüde karşı saldırılar için hedef durumuna getirecektir. Bu, savaş tekniğinin şaşmaz kuralıdır.

Bugün ulaşılan aşamada, dünya ve Batı kamuoyu silahsızlanmadan, silahların azaltılmasından, özellikle de nükleer silahların azaltılmasından ve sıfırlanmasından yanadır. Kıt'a Avrupası'ndaki NATO ülkeleri için bu sorun iki yönden çok önemlidir: Birincisi, savaşın ilk anlarında kendi topraklarını nükleer yıkımdan korumak içindir. İkincisi de giderek güçlenen ekonomileri ile, halklarının yükselen refah düzeyleri ile artık ABD'nin hegemonyasından kurtulma isteklerindedir. ABD içinse, Batı Avrupa ülkelerinde bu aşamada siyasal egemenliğini sürdürebilmenin tek aracı, askeri üstünlük ve bunun başlıca unsuru olan nükleer güçtür.

Genelde Varşova Paketi ülkelerine ve SSCB'ye yakın olan Batılı ülkeler, artık nükleer silahların etki alanında bulunmak istemiyorlar. Bu coğrafi sınırdan uzakta olanlar ile nükleer silah sanayisine bir ölçüde sahip olan İngiltere ve Fransa ise ABD yanlısı bir politika izliyorlar. Nükleer silah politikasında, genel kurala aykırı bir tutum takınan tek istisna Türkiye'dir. Hem de NATO ülkeleri arasında SSCB ile sınırdaş tek ülke olduğu halde.

29 Mayıs'ta Brüksel'de yapılan NATO Doruk Toplantısı'nda, NATO ülkelerinin eğilimleri, yukarıdaki gibi belirlemiştir. Türkiye, SNF'lerin (kısa erimli nükleer silahların) sıfırlanmasına karşı olduğunu söyleyerek ve de SNF'lerin modernizasyonuna karşı olmadığını belirterek, "ek nükleer yükümlülük" kabul eder bir pozisyonda görünmüş, Batı kamuoyuna ters düşmüştür. Barış ve silahsızlanmaya bağlanan umutlar açısından, Brüksel NATO Doruğu'nda varılan sonuç bile Türkiye'nin takındığı tutumdan daha yumuşaktır.

Umulur ki, bu konuda izlenen politikanın yanlışlığı, önümüzdeki birkaç yıl içinde görülecek ve düzeltilecektir. Aksi takdirde, olası bir savaşta ülkemiz, taktik nükleer silahların kullanılmasıyla, her iki tarafın kısa erimli nükleer silahlarıncı cehen-

(Sonu 15. Sayfada)

NÜSHED'İN YAZISI

Nükleer Savaşın Önlenmesi İçin Hekimler Derneği (NÜSHED), ülkemize "ek nükleer yükümlülükler" getirilmesine ilişkin birkamuoyu araştırması yapmaktadır. Öncelikle toplum önderleri ve bilim adamlarının görüşleri alınarak, yayın organımız "Son Reçete"de yayımlanacak ve kamuoyuna duyurulacaktır.

Bu amaca yönelik olarak, aşağıdaki soruları yanıtlayarak, en kısa zamanda adresimize ulaştırmanızı diliyoruz.

19 Mayıs 1989

Prof. Dr. Leziz Onaran
NÜSHED Genel Başkanı

Sorular:

1. Sizce Türkiye'nin ek nükleer yükümlülükler almayı kabul etmesi ne gibi sonuçlar doğurur? Nükleer silahlar, ülke güvenliğini nasıl etkiler?
2. Kısa menzilli nükleer silahların Avrupa'da ve ülkemizde konuşlandırılması konusunda ortaya çıkan NATO-İçerisi ilişkisini değerlendirir misiniz? Türkiye'nin bugüne değin izlediği tutuma ilişkin görüşünüz?
3. Ek nükleer yükümlülüğe karşı iseniz, niçin karşı olduğunuzu ve bu amaçla neler yapılabileceğini belirtir misiniz? Bu konuda demokratik güçlere ne gibi görevler düşüyor? □

Kimlere Gönderildi?

Prof. Dr. Erdal İnönü, Süleyman Demirel, Bülent Ecevit, Necmettin Erbakan, Prof. Dr. Celal Ertuğ, Ferit İlsever, Prof. Dr. Tolga Yarman, Prof. Dr. Fahir Armaoğlu, Prof. Dr. Haluk Ülman, Hasan Esat Işık, Ahmet Tahtakılıç, Prof. Dr. Atilla Özmen, Prof. Dr. Şarman Gençay, Prof. Dr. Melih Geçkinli, Prof. Dr. Reha Uzel, Prof. Dr. Mekin Tanker, Prof. Dr. Yılmaz Bilgin, Prof. Dr. Nusret Fişek, Mahmut Dikerdem, Prof. Dr. Hıfzı Veladet Velidedeoğlu, Prof. Dr. Mümtaz Soysal, Prof. Dr. Cevat Geray, Av. Önder Sav, Şevket Yılmaz, Teoman Alptürk, Emekli Amiral Tanju Erdem, Suphi Karaman, Haydar Tunçkanat, Suphi Gürsoy-trak, Ahmet Yıldız, Emekli General Celil Gürkan, Nadir Nadi, İlhan Selçuk, Aziz Nesin, Oktay Akbal, Mehmet Ali Bırand, Teoman Erel, İlhami Soysal, Ali Sirmen, Oktay Ekşi, Dr. Erdal Atabek, Ahmet Altan, Melih Aşık, Uğur Mumcu, Erbil Tuşalp, Selçuk Altan, Altan Öymen, Dr. Orhan Asena, Mehmed Kemal, Ergun Balcı, Semih Günver, Coşkun Kırcı, Prof. Dr. Gencay Gürsoy, Prof. Dr. Veli Lök, Prof. Dr. Fehmi Yavuz, Dr. Haluk Gerger, Çetin Altan, Yavuz Donat, Cengiz Çandar, Sami Köhen, Ertuğrul Özkök, Mehmet Ali Kışlalı, Derya Sazak, Metin Toker, Ergun Göze, Nazlı Ilıcak, Ahmet Kahraman, Müşerref Hekimoğlu, Baki Özilhan, İlnur Çevik. □

ADAM LYNESS*

VAZGEÇİN
BOMBALARDAN

Açar mantarları ölümün
Saklanır gizli kuytularda
kara kuytularda.

Yokoluşun çirkin bakışları
vurdumduymazca yüzlerde
dolaşip duruyor hâlâ.

Ve hâlâ ona sahipsin
Ve hâlâ onu üretirsin
Bombayı.

Niçin, sorarım şimdi
barıştan kaçıp
Ölümün ve yıkımın
dostu olmak.

Dev gibi bir kartopu bizi
ölümcül bir çöküşe götürmede
bir savaşa doğru
Bir savaş, yazık yengi yemişleri
Hiç kimsenin olmayacak

Ne çıkar, köklerini kesersen
sen böyle
Yaşam ağacının altından?

Güç tehlikeli kötü ellerde,
ve ahmaklarda daha da.
Zaten ahmaklığın ruhudur
taftar olmak
bombaya.

Vazgeçin bombalardan
hiç olmazsa bir başlangıç.
Bir başlangıç
önlemeye
sonu.

Çev: BEHÇET AYSAN

* IPPNW'nin Yeni Zelanda örgütü, geçen yıl ortaöğretimdeki okullar arasında "Bomba" konulu bir yazı yarışması düzenledi. Yarışmaya, 400'ün üzerinde yazı, şiir ve şarkı sözü gönderildi. Kazananlara ödülleri, Başbakan David Lange tarafından törenle verildi. Yukarıda şiirini yayımladığımız Adam Lyness de ödüllendirilen ozanlardan biri ve henüz 13 yaşında bir ortaokul öğrencisi. Bu şiiri, NÜSHED'in kurucu üyelerinden, değerli ozan arkadaşımız Dr. Behçet Aysan, dergimiz için özel olarak çevirdi.

ÖLÜ DOĞURAN*
SABAHLAR

1
Kuş tüyü dokusunda baharın
Sabah arınmış karanlıklardan.
Koşuşan adımlarda çocuk sesine
Kulak vermiş usulca kaldırımlar.

Savaş var savaş!
Korkunun korkuyla dövüşüdür bu.
Ne bin türlü renge giren bulut,
Ne duran deniz, öpülesi mavide
Onu güzel kılamaz.

Mevsim yaz.
Bereketli tohumlar gibi serpelenmiş
Dört bir yana çocuklar.
Gene çiçekler bir ton renk yüklü
Gene gökkubbenin mavisini
Salınıp durur pasifiklerde.
Hiroşima'da günlerden 6 Ağustos.
Sabah 8.15 olana kadar.

Dili güllü insanların sesleri durur
Kana bulaşıktır çocukların şarkısı
Bir ölüm devrilir Hiroşima'ya
Belki Güneş,
Belki Güneş'ten bin fazla kadar.

Işık, kan kusar durmadan
Ölümüne binlerce kişinin
Çok gelir dakikalar.
Yalancı bir Güneş'le öptüşüp,
Akkora dönüşüverir insanlar,
Ölenler ölür.

Öldüğünü algılamadan.
Oysaki bin beterdir ölmekten
Geride kalan sağlar.

Hiroşima'da mevsim yazdır
Ölümü sarıdır sıcak
Gülüşün silinip gittiği gözlere
Yalnızca matem filizlerini
Sürmekte bahar.

Ne var ki öğünçlüdür yaptıklarıyla
İnsan ölümlerini
Köpek ölümleriyle bir tutanlar.
Arlanıp utanmayı bilmezler,
Kıyımlarını viskiyle kutlayıp
Bombayı Hiroşima'ya atanlar.

Bir kez alışmaya gör
Ar duymaz bir rahatlığa
Sonrasında irin olur tüm birikimler
İşte onun için
Kendilerine büyük dense de her ne kadar
Gerçekte bunlar sinekten daha küçük
Akrepten korkaktırlar.

GÜNGÖR GENÇAY

BARUT
YÜKLÜ
YILDIZLAR

GERÇEK SANAT YAYINLARI

Artık zaman ve mekândan koparılmış
Giriş-çıkış kapıları örtülü
Bir acı tüneline
Apansız yüklenmiştir insanlar.

Artık gök kubbenin radyasyonunda
Ve sevda tüneğinde bekleyen
Bülbüller şakımayacak.
Bir selâm bile bırakmadan geçecek
Ak benizli göçmen kuşlar.

Savaşın gerçek adı-soyadı,
Yani bir değiş tokuşudur bu
Ölüm ile yaşamın.

Hayvanların çok çok önceleri
Sezgileriyle öğrendiği
Bu gerçeği günün birinde
Kimi insanlar da anlayacaklar.

GÜNGÖR GENÇAY

* Ozanın, "Gerçek Sanat Yayınları" arasında çıkan "BARUT YÜKLÜ YILDIZLAR" adlı kitabından.

NÜSHED Yöneticileri de çağrılı

IPPNW 9. KONGRESİ HIROŞİMA'DA TOPLANIYOR

Nükleer Savaşın Önlenmesi için Uluslararası Hekimler Birliği (IPPNW)'nin 9. Dünya Kongresi, 7-10 Ekim 1989 tarihleri arasında, Japonya'nın Hiroşima kentinde toplanacak. IPPNW Kongresi'nin, dünyada ilk nükleer saldırıya hedef olan Hiroşima'da yapılması, bu toplantıya ayrı bir anlam ve önem kazandırıyor. Kongre ayrıca, 11-12 Ekim 1989 günleri de Nagazaki kentinde çalışmalarını sürdürecektir. Kongre süresince düzenlenecek çeşitli toplantılarda, ilk atom felaketini yaşayanlarla, Çernobil ve atmosferik nükleer deneme kurbanları deneyimlerini anlatacaklar. Konuşmacılar arasında ayrıca, Dünya Sağlık Örgütü (WHO) Genel Direktörü Dr. Hiroshi Nakajima ve BM temsilcileriyle, Hiroşima ve Nagazaki kentlerinin vali ve belediye başkanları da yer alacak.

IPPNW 9. Kongresi'nde ele alınacak başlıca konular ise şunlar:

- Kapsamlı Deneme Yasağı,
- Hiroşima Deneyiminin Günümüze Ulaşan Radyasyon Etkileri,
- Kimyasal ve Biyolojik Silahlar,
- Hiroşima'nın Geleceğinde Kadın Hekimlerin Rolü,
- Bombanın Ahlaki Boyutu,
- Silahların Modernizasyonu,
- Nükleer Yayılma ve Terörizm,
- Nükleer Silahsız Bölgeler,
- Nükleer Savaşın-Kısa ve Uzun Dönemli

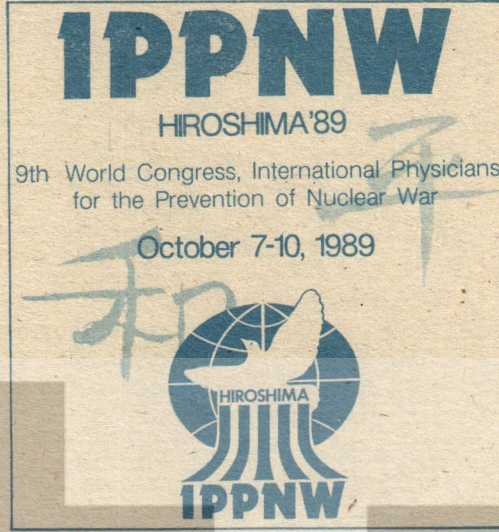
Nükleer Silah Yapımının Sağlık Sonuçları Araştırılacak

IPPNW Yürütme Kurulu, nükleer silah yapımı sürecinin çevre ve insan sağlığı üzerindeki etkilerini araştırmak üzere, bir uluslararası komisyon kurulmasını kararlaştırdı. Komisyon, nükleer silah yapan devletlerin, bu silahlarla ilgili bilgileri kamuoyundan saklamak için kullandığı

Bölgesel IPPNW Sempozyumları

IPPNW bölgesel sempozyumları, komşu ülkelerin IPPNW kuruluşları arasında, özellikle bölgesel sorunlara yönelik olarak düzenleniyor.

"Global Kampanya", Haziran 1986'da başlatıldı. Uluslararası hekim ekipleri, IPPNW mesajını iletmek üzere çeşitli ülkelere ziyaretler yaptılar. Asya, Avrupa, Güney Amerika'yı kapsayan gezilere, gelecekte Afrika da eklenecek. □

Tıbbi Sonuçları.

80 ülkeden yaklaşık 2 bin 500 delegenin katılması beklenen IPPNW 9. Dünya Kongresi'ne, Türkiye'den NÜSHED Genel Başkanı Prof. Dr. Leziz Onaran ile Genel Başkan Yardımcısı Dr. Özen Aşut, gözlemci olarak çağrılmış bulunuyor.

Bundan böyle iki yılda bir yapılacak IPPNW Dünya Kongreleri'nin 8'incisi, geçen yıl Kanada'nın Montreal kentinde gerçekleştirilmiş ve bu toplantıya, 70'in üzerinde ülkeden 2 bin 200 hekim katılmıştı. 10. Kongre'nin ise 1991 yılında, İsveç'in Stockholm kentinde yapılacağı öğrenildi. □

"gizlilik örtüsü"nü kaldırmayı amaçlıyor.

Komisyon, IPPNW temsilcileri, çevre ve sağlık örgütleri, seçkin bilim adamları ve araştırma görevlilerinden oluşacak. Komisyon çalışmalarında ve bulguların yayılmasında, IPPNW'ye üye kuruluşlar etkin görev alacaklar. □

YAYINLAR KOMİTESİ

IPPNW Yayınlar Komitesi, DR. Sidney Wanzer başkanlığında, tıbbi ve genel yayınları tarayarak, tıp, nükleer savaş ve hekim hareketi yazılarını araştırmaktadır.

Gerekli izin alındıktan sonra, Komite, IPPNW kuruluşlarına, seçilmiş makaleleri sağlayabiliyor. Üye kuruluşlar, bu yayınları kendi ülkelerinde çevirmeye ve basmaya özendiriliyor. □

IPPNW'nin Nobel Temsilcileri

IPPNW Nobel Temsilcileri yılda bir kez, 1- Meslekten ya da halktan kişileri nükleer savaşın tıbbi sonuçları konusunda eğitmek; 2- Doğu-Batı ve Kuzey-Güney ilişkilerini iyileştirmek ya da 3- IPPNW etkinliklerinin sınırlı olduğu bölgelerde bunu artırmak, gibi amaçlara yönelik bir projeyi yürütmek için seçiliyor.

Bir ya da iki projeye, 1985 Nobel Barış Ödülü'nün gelirinden küçük bir pay, proje giderlerini karşılamak üzere veriliyor. Geçmişteki Nobel Temsilci Projeleri arasında, "Fransa'daki hekimleri örgütlemek için siyasal ve toplumsal durum değerlendirilmesi" ve "IPPNW üye kuruluşlarının Doğu Afrika'daki durumu ile yeni üyeler sağlama potansiyelini değerlendirme" gibi projeler bulunuyor.

Yılda bir kez verilen bu ödül için başvurular, iyi örgütçü, deneyimli konuşmacı ve IPPNW mesajının etkili taşıyıcısı olmaları gibi özellikler aranıyor. □

IPPNW'DEN NÜSHED'E ÖVGÜ

IPPNW Avrupa İlişkileri Sorumlusu Stef Van den Eynde, örgüte gönderdiği bir Genelge'de, NÜSHED'den övgüyle söz etti. Eynde'nin 7 Nisan 1989 tarihinde IPPNW Avrupa yöneticileriyle delegelerine gönderdiği yazıda, bir süre önce IPPNW Genel Merkez yöneticilerinin Türkiye ziyaretine değinilerek şöyle deniliyor:

"Şubat ayında, Prof. Engstedt ve Bill Monning, Türkiye kuruluşuna bir gezi yaptılar. Bağdat'taki 125. Pan Arap Tıp Birliği Kongresi'ne giderken yaptıkları bu ziyarette, Türkiye'deki NÜSHED üyeleri, onları sıcak bir 'hoş geldin' ve çok yoğun bir programla karşıladılar.

Prof. Engstedt ve Bill Monning, Prof. Onaran, Dr. Yavuz, Dr. Aşut, Dr. Boztok gibi, kuruluşun önde gelen yöneticileriyle karşılaşılar ve NÜSHED'in çok etkin olduğunu gördüler. Şu anda, resmen IPPNW'ye üyelik için başvuramamakla birlikte, bu kuruluşun üye olarak değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Hiroşima'daki 9. Kongre'den önce, bürokratik engelleri aşarak, gerçek bir üye olabilmelerini ve Türk meslektaşlarımıza, en yeni Avrupalı üyemiz olarak 'hoş geldiniz' diyebilmeyi umalım." □

BAŞKENTTE BARIŞ ŞÖLENİ

(Başı 1. Sayfada)

yaklaşık 3 bin kişi katıldı.

Aynı gün İstanbul'dan gelen Prof. Dr. Tolga Yarman, "Nükleer Silahlanma, Türkiye, Dünya ve İnsanlık" konulu bir konferans verdi. Konunun sayılı uzmanlarından olan Tolga Yarman, ilgiyle izlenen konferansında, bugün dünyada bloklararası bir "nükleer denge" bulunduğunu, saldırı ve savunma araçlarının arka arkaya geliştiğini belirterek, çok başlıklı MIRV'ler konusunda şu bilgileri verdi:

"Saçma gibi çok başlıklı olan MIRV füzeleri, aynı anda pek çok hedefi vurabiliyor. Bu nedenle, karşı taraf şaşırıyor ve hangi hedefi vuracağını kestiremiyor. O zaman da buna karşı yeni savunma araçları geliştiriliyor. Kısacası, savunma amacıyla üretilen araçlar da, silahlanma yarışına, daha gelişmiş ve daha öldürücü silahların ortaya çıkmasına katkıda bulunuyor."

İlk Genel Kurul

(Başı 1. Sayfada)

lar, sanatlar, çabalar, uluslararası boyutlar kazanmaya başladı.

Bu genellemelerden sonra biz, NÜSHED olarak neredeyiz?

En son ve ileri çağı, "demokrasi çağı" olduğuna inanıyoruz. Demokrasiyi, "yurdumuzda ve dünyamızda, değişik düşünebilerek, gönlümüzce, yan yana yaşayabilmek" diye yorumluyoruz. Demokratikleşmeye, örgütlenmeye varılacağını biliyoruz. Bunun için, kendimize bencilce yumulmadan, saygı duyup bu saygıyı çevremize yansıtmak gerektiğini düşünüyoruz. Bu bilincimizle, 1987 yılının 30 Ocak'ında Derneğimizi kurmak için başvurduk. Daha önce de üzerinde durduğumuz, yasaların yorumlanma biçiminden kaynaklanan engellerle, gene yasal yollardan savaşım verdik; kazandık. İki buçuk yıla yakın süren bu süreçten sonra, kuruluşumuzu tamamlamak üzere ilk genel kurulumuza hazırlanıyoruz.

Sonra ne yapacağız? Uluslararası boyutlarda, bizim gibi düşünen, duyan, davranan meslektaşlarımızla, üyelik bağlarıyla ilişki kurmak istiyoruz. Dünyada en büyük hekim kuruluşu olan, 1985 yılı Nobel Barış Ödüllü, "doğudan batıya, kuzeyden güneye" tüm ülkelerdeki insanlığın yararına çalışmayı planlayan ve eylem biçimi olarak eğitim ve öğretim yöntemlerini benimseyen IPPNW'ye (Nükleer Savaşın Önlenmesi İçin Uluslararası Hekimler Birliği) katılmak, bir yandan bizi güçlendirecek; bir yandan da dünyanın 80 ülkesinden çeyrek milyona yakın hekimin bulunduğu bu kuruluşta kendi ülkemizi ve çağdaş düzeyimizi göstermek fırsatını verecektir.

Haydi, ilk genel kurulumuza buyurun!

"Sevgi Günü" olarak sunulan 8 Ağustos'ta ise, Ankara Anakent Belediye Başkanı Murat Karayalçın, Altındağ Kültür Merkezi'ni hınca hınç dolduran büyük bir kalabalığa, "Silahlanma Harcamaları ve Kentsel Sorunlar" konulu bir konferans verdi. "İnsan soyunun silahlanmaya yaptığı harcamalar, 1987 yılında ilk kez 1 trilyon dolar sınırını aşmış bulunuyor" diye söze başlayan Murat Karayalçın, bu harcamaların çok küçük bir bölümüyle, dünyada beslenme, sağlık ve konut sorunu gibi insanlığın temel gereksinimlerinin karşılanabileceğini belirtti. Karayalçın, konuşmasını şöyle sürdürdü:

"Sosyalist Enternasyonal, silahlanmaya karşı en ciddi tavrı sergilemiş bir kuruluştur. Biz, Sosyal Demokrat'lar olarak, insan soyunun yok olmasını değil, mutlu yaşamını istiyoruz. 1930'larda faşistler İspanya'da 'Yaşasın Ölüm' diye bağınıyorlardı. Biz Sosyal Demokrat'lar, 'Yaşasın Barış' diyoruz."

Murat Karayalçın, konferansının sonunda, dinleyicilerin sorularını da yanıtladı.

● "BARIŞ, SEVGİ, DOSTLUK DİNLETİSİ"

Nagazaki'nin bombalandığı 9 Ağustos günü, "Altındağ - Nagazaki Dostluk Günü" olarak ilan edildi. Gece, Altındağ Kültür Merkezi Salonu'nda düzenlenen "Barış, Sevgi ve Dostluk Dinletisi"ne Arif Sağ, sazı ve sesiyle katkıda bulunurken, Grup Ekin'in barış türküleri, hep bir ağızdan söylendi.

Altındağ Belediyesi ile NÜSHED'in "Barışa Katkı Konferansı"na, SHP Genel Başkanı Erdal İnönü, Genel Sekreter Deniz Baykal, Genel Sekreter Yardımcısı Erol Çevikçe, Parti Meclisi üyeleri Nail Gürman ve Halil Akyüz ile çok sayıda SHP milletvekili kutlama telgrafı gönderdi. Gecede ayrıca Devlet Bakanları Mehmet Yazar ve Işın Çelebi ile Millî Eğitim Bakanı Aynî Ak-yol'un mesajları okundu.

HIROŞİMA VE NAGAZAKİ'YE MESAJ

Öte yandan, Altındağ Belediye Başkanı Ali Rıza Koç, Hiroşima ve Nagazaki Belediye Başkanlarına birer mesaj göndererek, nükleer savaş tehlikesi, silahlanma yarışı ve savaşın yıkımlarına karşı, halklar arasında barış, dostluk, kardeşlik ve sevgi bağlarını güçlendirmek istediklerini bildirdi. "Hiroşima ve Nagazaki kentlerinin 1945'te yaşadığı acı olaydan yola çıkarak, bu yıl ve bundan sonraki yıllarda geliştirerek sürdürdüğümüz anma törenlerinde ve coşkulu barış şölenlerinde sizleri de aramızda görmek istiyoruz" denilen mesajda, ayrıca NÜSHED'le ortaklaşa düzenlenen "Barışa Katkı Konferansı" konusunda bilgi verildi.

Bu arada, 6 Ağustos'ta Hiroşima Barış Parkı'ndaki Barış Anıtı önünde görkemli bir tören düzenlenerek, Atom bombasına karşı "insan zinciri" oluşturulduğu öğrenildi.

9 Ağustos'ta da Nagazaki kentinde büyük bir tören düzenlendi. □

1 Fantom'a Neler Yapılabilir?

Altındağ Belediyesi Başkan yardımcısı Halil Vural, "Barışa Katkı Konferansı"nda yaptığı konuşmada, ABD Başkanı George Bush için yapılması düşünülen atom bombası sığınacağının maliyetinin 6 trilyon 472 milyar Türk Lirası olduğunu anımsattıktan sonra, bu parayla Altındağ'daki tüm gecekonduların yıkılarak, onların yerine 5 katlı, sağlıklı konutlardan oluşan yeni bir kent kurulabileceğini söyledi.

Halil Vural, ilginç konuşmasında daha sonra, 1 Fantom uçağına harcanan para ile neler yapılabileceğini de şu örneklerle açıkladı:

- 2 bin adet park açılabilir,
- 10 büyük Kültür Merkezi kurulabilir,
- 230 adet yeni otobüs alınabilir,
- 2 bin Sağlık Ocağı açılabilir,
- 5 bin sağlıklı konut yapılabilir,
- 200 bin öğrenciye eğitim bursu sağlanabilir.

Ek Nükleer Yükümlülük ve Sonuçları

(Başı 12. Sayfada)

neme çevrilebilme ve stratejik saldırılar için ilk hedef olma durumlarına aday görülecektir.

Ek nükleer yükümlülük kabul edilmesi görünümü, Ortak Pazar'a ve Avrupa Topluluğu'na girmek için izlenen politikayla da çelişkilidir.

Türkiye kamuoyunun, nükleer silahların etkileri üzerinde aydınlanmaya, nükleer silahlara dayalı politikalar üzerinde ayrıntılı ve geniş kapsamlı eleştirilere ve bilgi edinmeye büyük gereksinimi vardır. Tabular yıkılmalıdır. Başta basın olarak, tüm demokratik güçler bu konuda uyarı ve aydınlatma görevlerini yoğun biçimde sürdürürlerse, ülke olarak yanlış politikalar izlemekten daha çabuk kurtuluruz. Demokrasinin gereği de budur. Demokrasilerde siyasal kararlar, kamuoyu eğilimleri göz önünde tutularak alınır. □

KISA - KISA

● 29-30 Mayıs'ta NATO'nun Brüksel toplantısında, Fransa Cumhurbaşkanı *François Mitterrand*, ABD ve SSCB'nin de onaylaması koşuluyla, kapsamlı deneme yasağına "evet" dedi. (*Son Reçete, Özel*).

● Irak'taki muhalif partilerin Roma'da düzenledikleri toplantıda, *Halepçe*'deki kimyasal saldırıda yaşamını yitiren beş bin kişinin, her yıl 16 Mart'ta anılması kararlaştırıldı. (*Cumhuriyet* 18.7.1989)

● Bering Boğazı'nda, *Çernobil* çevresindeki kadar yüksek düzeyde radyasyon olduğu açıklandı. *Moskova Haberleri* dergisinde yer alan açıklamada, yüksek radyasyon, 1950'li ve 60'lı yıllarda bölgede gerçekleştirilen nükleer denemelere bağlanıyor. (*Hürriyet*, 17.8.1989)

● ABD, 3. Dünya ülkelerine yaptığı silah satışını 1988'de yüzde 62 artırarak 9 milyar dolara çıkardı. SSCB'nin satışları ise, yüzde 47 azalarak 9 milyar 900 milyona düştü. (*Cumhuriyet*, 4.9.1989)

● Kazakistan'ın başkenti *Alma-Ata*'daki bir nükleer reaktör, yer sarsıntılarına karşı önlem olarak kapatıldı. (*Cumhuriyet*, 19.8.1989)

● *Yeşil Barış Örgütü*, ABD'nin Florida eyaletindeki Cape Canaveral açıklarında, "Trident-2" stratejik füzesinin deneme işlemini engelledi. Deniz Kuvvetleri denemenin iptal edildiğini açıklarken, *Yeşil Barış* sözcüsü, "Donanmanın Trident-2'den tümüyle vazgeçmesi, bizi daha da mutlu edecektir" dedi. "Trident-2" füzesinin ilk denemesi daha önce başarısızlıkla sonuçlanmıştı. Bu ikinci deneme girişiminde ise *Yeşil Barış*'a ait 4 gemi, füzeleri sualtında denize fırlatacak olan *Tennessee* denizaltısının uzun süre yolunu kesti. *Yeşil Barış* üyeleri, denizaltıya "Nükleer silahlardan arındırıl-

mış denizler" ibareli flamalar astılar. (*Milliyet*, 30.7.1989)

● *Pravda*, ABD'nin "İlk nükleer saldırı" planları hazırladığını öne sürdü. B₂ stratejik bombardıman uçağının bu amaçla geliştirildiğini öne süren gazete, böyle bir "ilk saldırı" ile Sovyetler'in misilleme silahlarının yok edilmesinin planlandığı görüşünü savundu. B₂'lerin özelliği, radarlara yalananmadan hedefe ulaşabilmeleri... (*Cumhuriyet*, 21.8.1989)

● İngiltere Başbakanı *Margaret Thatcher*'in, "Trident" füzesi nükleer başlıklarını ve öteki nükleer sistemleri üreten kurumu, "verimi artırmak" amacıyla özelleştirmeyi düşündüğü bildiriliyor. (*Cumhuriyet*, 28.8.1989)

● IPPNW'nin İngiltere'deki üyesi "Nükleer Silahlara Karşı Tıbbi Kampanya" (MCANW), "Trident'e tümüyle karşı çıkarak, bu füzelere ayrılacak kaynakların, sağlık, eğitim ve konut yatırımlarına aktarılmasını istedi. (*Son Reçete, Özel*)

● ABD Başkanı *George Bush* ile Sovyetler Birliği Dışişleri Bakanı *Edward Şevardnadze*, Eylül 1989'da New York'ta BM Genel Kurulu'nun 44. toplantısında yaptıkları konuşmalarda, tüm dünyadaki kimyasal silahların yok edilmesini önerdiler. *Bush*, Sovyetler Birliği'nin kendilerine katılması durumunda, 8 yıl içinde kimyasal silah stoklarının yüzde 98'ini yok edeceklerini açıklarken; *Şevardnadze* de Sovyetler'in tüm kimyasal silahlarını yok etmeye hazır olduğunu söyledi.

● Yüksek Sovyet toplantısında ele alınan SSCB 1990 bütçe yasa tasarısında, askerel harcamaların yüzde 8 dolayında azaltılması öngörüldü. □

Dış Basında
Gorbaçov'un Son
Barış Girişimi

"Sovyet önderinin Batı Avrupa'daki popülaritesi, NATO ülkelerince önemli bir sorun olarak değerlendiriliyor. Danimarka Dışişleri Bakanı *Uffe Ellemann-Jensen*, ABD Dışişleri Bakanı *Baker*'a; NATO ülkeleri kamuoyuna, ittifaki en inandırıcı biçimde sunmak üzere, uzmanların bir plan yapmasını önerdi. *Baker*'in ziyaret ettiği İzlanda, İngiltere, Danimarka, Norveç ve Federal Almanya'daki kamuoyu yoklamaları, *Gorbaçov*'un ABD Başkanı'ndan daha popüler olduğunu gösteriyor. *Baker*'in götüreceği mesaj; mutlaka *Bush* yönetiminin, hâlâ *Gorbi* ateşiyle yanmakta olan Batı Avrupa kamuoyunun desteğini kazanma planını da içermelidir."

(*New York Times*, 14 Şubat 1989)

"ABD uzun süredir, konvansiyonel silahlarda Sovyetler'in büyük üstünlüğü sona erinceye değin, Almanya'daki kısa erimli nükleer silahların, Doğu-Batı görüşmelerinde pazarlık konusu olmamasını istiyordu."

(*New York Times*, 25 Nisan 1989)

"Fransızların korkusu: Federal Almanya'da antinükleer kamuoyu, Sosyal Demokratlar'la Yeşiller'in koalisyonunu sağlayabilir."

(*New York Times*, 2 Mayıs 1989)

"İllüzyonlarımız olmamalı. Gerçekçi olmalıyız. Ama, Sovyetler de dahil, dünya değişiyor. Özgürlük ruhu ve insan hakları zaferler kazanıyor. Bu gelişmeleri eleştirel, ancak sempati ile izlemeliyiz."

("Kohl'ün İtalya'daki konuşması"; *New York Times*, 3 Mayıs 1989)

"Evet, *Gorbaçov*'un geleceği belirsizdir. Ama Sovyet muhalifleri bile, genel olarak onun amaçlarını onaylıyorlar. Onların karşı çıktığı, değişimin hızıdır. *Kohl* ve *Genscher*'in tüm sınırlı siyasal manevralarına karşın, onların görüşme istemine yönelik sağduyuları, *Bush* ve *Thatcher*'in istemlerinden daha akılcıdır." □

(*New York Times*, 3 Mayıs 1989)

ARTDİREKTÖR

Haslet SOYÖZ

